

KUVA NUORESTA SEURAKUNTALAISESTA TOIMINTA- SUUNNITELMISSA JA -KERTOMUKSISSA

Maija Kulju

Opinnäytetyö, syksy 2017

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonia, kristillinen kasvatus ja
nuorisotyö

Sosionomi (YAMK)

TIIVISTELMÄ

Kulju, Maija. Kuva nuoresta seurakuntalaisesta toimintasuunnitelmissa ja -kertomuksissa. Diak Etelä, Helsinki, syksy 2017, 72 s., 9 liitettä.
Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma. Diakonia ja kristillinen kasvatusta, sosionomi(YAMK).

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella, minkälainen kuva nuoresta seurakuntalaisesta välittyy pelkästään seurakuntien tuottaman kirjallisen materiaalin perusteella. Tutkimus toteutettiin Lapuan hiippakunnan alueella. Aineistona tutkimuksessa käytettiin seurakuntien vuonna 2015 tuottamia toimintasuunnitelmia ja -kertomuksia.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jonka tutkimusprosessissa on hyödynnetty aineistolähtöistä sisällön analyysia ja grounded theory -menetelmää. Tutkimusaineisto on kerätty keväällä 2016. Aineistonkeruun jälkeen tutkimuskohteeksi rajautui neljä työalaa; jumalanpalvelus-, musiikki-, diakonia- ja lähetystyö. Tutkimuksessa on mukana 11 seurakuntaa Etelä-Pohjanmaan, Järvi-Pohjanmaan, Parkanon, Jyväskylän, Pohjoisen Keski-Suomen ja Isokyrön rovastikunnista.

Tutkimuksen mukaan toimintasuunnitelmat ja -kertomukset eivät anna kovinkaan konkreettista kuvaa seurakunnan toiminnasta. Nuorista ja nuorisotyön kanssa tehtävästä yhteistyöstä on mahdollista muodostaa jonkinlaista kuvaa, mutta sen ja käytännön kohtaavuudesta ei voi sanoa juuri mitään perusteltua. Nuoren ja nuorisotyön lisäksi työssä pohditaan perheen, koulun ja työalajaon merkitystä nuorten kanssa tehtävän työn näkökulmasta.

Seurakunnat ovat suuren muutoksen edessä ja haasteita tulevaisuuteen on eri ikä- ja muiden ryhmien kohtaaminen laadukkaasti ja kokonaisvaltaisesti, työntekijöiden ja työalojen roolit ja muutokset sekä perheen merkityksen vahvistaminen perustyössä.

Asiasanat: nuoret, nuorisotyö seurakuntatyö, hiippakunnat, sisällönanalyysi, grounded theory

ABSTRACT

Kulju, Maija. A picture of a young parishioner seen through action plans and annual reports.

72 p., 9 appendixes. Language: Finnish. Helsinki, Autumn 2017.

Diaconia University of Applied Sciences. Master's Degree Programme in Social Services. Degree: Master of Diaconia and Christian Social Practice.

The aim of this study was to examine the picture that was conveyed of a young parishioner solely through the written material that parishes produce. The study was made in Lapua diocese, Finland. The used material are the action plans and annual reports that parishes had done in 2015.

The study is a qualitative research that utilizes inductive content analysis and grounded theory methods. The research material was collected in spring 2016. The study focuses on four different forms of work, worship, music, diaconal and missionary. It includes 11 parishes from Etelä-Pohjanmaa, Järvi-Pohjanmaa, Parkano, Jyväskylä, Pohjoinen Keski-Suomi and Isokyrö deaneries.

According to this study the action plans and annual reports do not give a very concrete picture of the work that is done in parishes. It is possible to create some kind of a picture of the young and cooperation with youth work but not about the connection with that picture and actual work in practice. This study also consists discussion of the meaning of family, school and allocation of work in parishes from the angle of the work with the young.

The parishes are going through changes and there is a challenge in the future about the work with different age and other groups and how to face them in a comprehensive manner with quality, the roles and changes of employees and areas of work and strengthening of the meaning of family in different areas of the work.

Keywords: young people, youth work, dioceses, content analysis, grounded theory

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 NUORI SEURAKUNTALAINEN	8
2.1 Nuoret ja nuoriso	8
2.2 Seurakuntalainen	9
2.3 Kirkkoon kuuluminen ja osallisuus.....	10
3 TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TUTKIMUSYMPÄRISTÖ.....	12
3.1 Tutkimuksen lähtökohdat.....	12
3.2 Tutkimuskysymykset	14
3.3 Lapuan hiippakunta ja tutkimukseen osallistuvat seurakunnat	15
3.4 Aineiston keruu.....	16
4 TUTKIMUSAINEISTO	17
4.1 Toimintasuunnitelmat ja -kertomukset.....	17
4.2 Seurakuntien työalat.....	18
4.3 Diakoniatyö.....	19
4.4 Jumalanpalvelustyö	19
4.5 Lähetystyö	20
5 ANALYYSIMENETELMÄT	22
5.1 Menetelmien valinta	22
5.2 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi	22
5.3 Grounded theory	24
6 TULOKSET	26
6.1 Kategoriat	26
6.2 Nuoret ja nuorisotyö	28
6.3 Rippikoulu.....	29
6.4 Isokset ja kerhonohjaajat.....	30
6.5 Koulu	31
6.6 Seurakuntalaiset.....	32
6.7 Vapaaehtoiset	32

6.8 Yhteistyö muiden työalojen kanssa	33
6.9 Perhe.....	33
6.10 Asiasanalistan ulkopuoliset viittaukset	34
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	36
7.1 Nuorten tavoittaminen	36
7.2 Konkretian puute	37
7.3 Mielikuva perheestä ja seurakuntalaisesta	39
7.4 Työalojen kutoma verkko.....	41
7.5 Nuorten huomiointi asiakirjoissa	47
7.6 Nuorten tavoittaminen toimintaan	49
7.7 Kuva nuoresta	50
8 POHDINTA	52
8.1 Luotettavuus ja eettisyys	52
8.2 Jatkotutkimusaiheet ja tulevaisuus	54
LÄHTEET.....	55
LIITE 1 Katgoria nuoret ja nuorisotyö.....	59
LIITE 2 Katgoria rippikoulu.....	63
LIITE 3 Katgoria isoset ja kerhonohjaajat	66
LIITE 4 Katgoria koulu	67
LIITE 5 Katgoria seurakuntalaiset	70
LIITE 6 Katgoria vapaaehtoiset.....	72
LIITE 7 Katgoria yhteistyö muiden työalojen kanssa.....	74
LIITE 8 Katgoria perhe	76
LIITE 9 Katgoria asiasanalistan ulkopuoliset viittaukset.....	78

1 JOHDANTO

Nuorista aikuisista on kannettu huolta viime vuosina. Esimerkiksi Kirkon nelivuotiskertomuksen vuosilta 2004–2007 mukaan kyseisellä kaudella virkoja ja vastualueita on suunnattu erityisesti nuorten aikuisten toimintaan, mutta heidän osallistumisensa toimintaan on silti laskenut (Kirkon tutkimuskeskus 2008, 385). Heidän kiinnittymisensä kirkkoon ja seurakuntaan on tuntunut hataralta ja paljon on pohdittu, kuinka tätä kehitystä voitaisiin hidastaa. Kirkon jäsenyys 2015 -kat-
sauksen (Kirkon tutkimuskeskus 2016a) mukaan nuoret aikuiset ovat jäsenyyden kannalta liikkuvinkin ikäryhmä. Vuonna 2015 neljännes kaikista kirkkoon liittyneistä ja lähes puolet siitä eronneista oli 18–29-vuotiaita. Haluan tässä tutkimuksessa tarkastella työtä, jolla voitaisiin tukea seurakuntaan kiinnittymistä jo ennalta. Ovatko nuoret seurakunnassa voimavara, josta halutaan pitää kiinni? Miten kiinnitetään huomio tulevaisuuden aikuisiin vastuunkantajiin työaloilla? Otetaan mukaan nuoret jo nyt, eikä mietitä 15 vuoden kuluttua, mihin he hävisivät.

Tutkimuksessa tarkastellaan seurakunnan toimintaa etenkin nuorten tavoittamisen näkökulmasta ja pohditaan, minkälainen kuva nuoresta seurakuntalaisesta välittyy Lapuan hiippakunnan seurakuntien päättäjille seurakuntien toimintasuunnitelmien ja -kertomusten kautta vuonna 2015. Tutkimuksessa hyödynnetään aineistolähtöisen sisällönanalyysin lisäksi Grounded Theory -menetelmää. Työssä tutkitaan sitä, minkälainen kuva piirtyy työstä, jos ainut lähdemateriaali on toimintasuunnitelmat ja -kertomukset. Tämä tutkimus ei ota kantaa siihen, millaista työtä käytännössä seurakunnissa tehdään tai miten se näyttäytyy nuorille, vaan havainnot perustuvat vain käytettyyn kirjalliseen materiaaliin.

Tutkimuksessa perehdytään erityisesti tarkastelemaan jumalanpalvelus-, musiikki-, diakonia- ja lähetystyön toimintasuunnitelmia ja -kertomuksia. Näissä työaloissa ei ole erikseen määritelty ikäryhmää, joiden parissa työtä tehdään, vaan niiden tulisi olla läsnä kaiken ikäisten seurakuntalaisten toimissa.

Työssä pohditaan myös nykyisten työalojen jakautumista ja toimivuutta nimenomaan nuorten seurakuntalaisten kohtaamisen ja tavoittamisen kannalta. Työntekijöiden vähentyessä muutosten pohtiminen ja perustehtävän kirkastaminen ovat vähintäänkin kannattavia, elleivät jopa pakollisia toimenpiteitä, jos halutaan keskittää voimavarat suuntaan, jossa kirkko säilyttää vahvan aseman yhteiskunnan tukena ja turvana. Tämä todetaan muun muassa kirkon strategiassa Meidän kirkko – Osallisuuden yhteisö (Kirkkohallitus 2007, 34), jossa mainitaan palkkamenojen olevan suurin kustannus seurakunnille, jos kirkkoon kuuluvien määrä vähenee ja palkkakilpailu kovenee, töiden priorisoiminen on elinehto seurakunnille. Myös uusin nelivuotiskertomus (Kirkon tutkimuskeskus 2016b, 111.) toteaa henkilöstön määrän vähentyneen talouden tasapainottamisen tarpeen vuoksi.

2 NUORI SEURAKUNTALAINEN

2.1 Nuoret ja nuoriso

Nuorella tarkoitetaan tässä työssä nuorisotyön piiriin kuuluvaa seurakuntalaista. Siirtyminen tyttö- ja poikatyöstä nuorisotyöhön tapahtuu yläasteelle siirryttäessä eli noin 13-vuotiaana ja mikäli nuorten aikuisten kanssa tehtävä työ sisältyy seurakunnan nuorisotyöhön, sen katsotaan päättyvän 29-vuotiaisiin.

Nuoriso käsitteenä luo monenlaisia kuvia ihmisille. Sukupolvien erityispiirteitä kuvataan esimerkiksi X-Y-Z-sukupolvikäsitteillä. Nykyinen nuori Z-sukupolvi, joka on syntynyt 1990–2000-luvulla, elää luontevasti digitaalisten laitteiden, internetin ja sosiaalisen median maailmoissa. Nuorten ajatusmaailmassa korostuvat individualismi, avoimuus, rehellisyys ja arvot. He haluavat toimia itse avoimesti ja käyttäjäläheisesti. (Kirkkohallitus 2012a, 10–11.)

Juha Siltalan (2013) tutkimuksen mukaan tämän päivän nuoriso on jo kuitenkin tutkimusten mukaan liikkumassa yksilön korostamisesta sosiaaliseen suuntaan. Heidän mielestään onnellisuutta määrittävät enemmän perhe ja ihmissuhteet kuin raha ja menestys. Nuoret nimeävät esikuvikseen yleensä omat vanhempansa. He eivät vieroksu työtä, mutta työllä pitää olla merkitystä ja sen täytyy olla joustavaa ja mielekästä. (Siltala 2013, 194–195, 204, 207.)

Vuoden 2013 Nuorisobarometrien arvioinnissa keskityttiin erityisesti nuorten osallisuuden tarkasteluun. Sen mukaan suomalaiset nuoret ovat tietoisia yhteiskunnan toiminnasta ja siitä, kuinka siihen vaikutetaan, mutta osallistuminen on kansainvälisesti vertailtuna vähäistä. Muodollisesti ja määrällisesti nuorten vaikuttamismahdollisuuksia on parannettu, mutta arvioinnissa korostetaan aidon kuulemisen vahvistamiseen ja toiminnan laatuun. (NUORA 2014, 5–6.)

Nuorten uskonnollisuutta on nuorisobarometreissä tutkittu erityisesti viimeksi vuonna 2006. Tutkimuksessa uskonnollisuutta vertailtiin helsinkiläisten ja pohjalaisten nuorten välillä. Kristinuskko oli silloin monille nuorille perusarvoihin liittyvää

ja uskonnon merkitys pohjalaisille nuorille oli suurempi kuin helsinkiläisille nuorille. Nuoret luottivat kirkon mahdollisuuteen ratkaista moraalisia ongelmia ja perhe-elämän kysymyksiä, mutta eivät siihen, että kirkko osaisi auttaa tämän päivän sosiaalisten ongelmien tai globaalien kysymysten ratkaisemisessa. (Nuorisotutkimusseura 2006, 94, 100.)

2.2 Seurakuntalainen

Tämän opinnäytetyön keskeinen lähtökohta on se, että seurakuntalaisuutta ei rajaa ikä tai sukupuoli eikä hänen paikkaansa määritellä esimerkiksi diakonia- tai lähetystyön piiriin kuuluvaksi henkilöksi. Jokainen seurakuntalainen on mahdollinen toimija jokaisella työalalla. Tällä tarkoitan sitä, että esimerkiksi diakoniatyön kautta mukaan tullut seurakuntalainen tulisi nähdä seurakuntalaisena myös jumalanpalvelustyön tiimissä tai rippikouluikäinen säestystaitoinen seurakuntalainen potentiaalisena apuna musiikkityön tiimissä.

Seurakuntalaisen määritelmä tässä tutkimuksessa on lähellä kirkon jäsenen määritelmää Monikasvoinen kirkko -julkaisussa. (Kirkon tutkimuskeskus 2008. 53):

Kirkon jäsen kuuluu kotikuntansa mukaiseen paikallisseurakuntaan. Kirkon jäsenellä on oikeus päästä osalliseksi kirkon pyhistä toimituksista sekä seurakunnan palveluista ja toiminnasta. Jäsenellä on äänioikeus seurakunnallisissa vaaleissa. Konfirmoidulla seurakunnan jäsenellä on oikeus toimia kummina.

Tämän tutkimuksen sisällä seurakuntalaisen määritelmä kuitenkin eroaa kirkon jäsenen määritelmästä niin, että äänioikeuden sijaan korostetaan sitä, että myös lapset ja nuoret ovat ikään katsomatta kirkkomme jäseniä ja tasavertaisesti tärkeitä seurakuntalaisia jokaiselle työalalle.

Seurakuntalaisuus ja se, miten ihminen sen kokee, liittyy ihmisen sosiaaliseen identiteettiin. Se ei ole riippuvainen vain ihmisestä itsestään, vaan siihen vaikut-

tavat monenlaiset sosiaalisen ympäristön ulottuvuudet ja toiset ihmiset. Seurakuntalaisuus on yhteisöön kuulumista ja se rakentuu esimerkiksi läheisistä sosiaalisista suhteista, mutta myös esimerkiksi ajatuksesta, että kuuluu maailmanlaajuiseen kristittyjen yhteisöön. Thitz 2013, 21–25.)

2.3 Kirkkoon kuuluminen ja osallisuus

Kirkkoon kuuluminen ei enää ole yhteiskunnassa itsestään selvyyttä. Vaikka kristinusko on vielä vahvasti näkyvässä suomalaisessa yhteiskunnassa, niin sen pysyminen vahvana osana suomalaisuutta ei ole niin selvää, varsinkin jos katsoo asiaa laajemmasta näkökulmasta. Kristinuskolla on vahvat juuret koko Euroopassa, mutta uskonnon harjoittaminen ja sen näkyvyys eri maailmankatsomusten yleistyessä ja etenkin Islamin vaikutuksen lisääntyminen, on muuttanut kristinuskon perinteistä asemaa. Ei ole enää itsestään selvää, että kristitty voi olla julkisesti uskova, esimerkiksi näkyvien uskonnollisten symbolien käyttö on herättänyt paljon keskustelua. (Legrand 2014, 152–153.)

Suurin osa nuorista kuuluu edelleen evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Kirkosta eroamisen painottuminen nuoriin aikuisiin johtuu tutkimusten valossa siitä, että vaikka kirkosta eroaminen on mahdollista 15–vuotiaana, niin rippikoulun positiiviset vaikutukset näkyvät nuorten ajatusmaailmassa muutamia vuosia eteenpäin. Tämän lisäksi omilleen muuttaminen muuttaa nuoren aikuisen taloudellista tilannetta niin, että kirkollisverosta säästäminen on relevanttia, jos kirkkoon kuulumiselle ei tunnu olevan mitään erityistä syytä. (Nuorisotutkimusseura 2006, 128–130.) Myös kirkossa on havahduttu siihen, että kirkkoon kuuluminen ei ole enää itsestään selvää edes silloin, kun nuori on ollut aktiivinen isonen tai kerhonohjaaja (Kirkkohallitus 2016, 8–9).

Kirkko ja valtio on pohjoismaissa pyritty erottamaan toisistaan, mutta tällä hetkellä kirkkoon kuuluminen tai kuulumattomuus voidaan ajatella jopa poliittisena kannanottona. Äärioikeiston vahvistuminen, nationalismi ja maahanmuuttokriittisyys ovat osittain tuoneet uskonnon takaisin politiikkaan. (Harry 2014, 162–163.) Kirkon uusin nelivuotiskertomus (Kirkon tutkimuskeskus 2016b, 23–30)

nostaa tärkeiksi haasteiksi maahanmuuttajien uskonnollisen taustan muuttumisen, uskonnottomuuden ja lisääntyvän yksinäisyyden, joka aiheuttaa turvattu- muutta, osattomuutta ja jopa radikalisoitumista. Nämä ovat monimuotoistuvan yhteiskunnan varjopuolia ja juuri näihin ongelmiin kirkossa tulee jatkossa puut- tua tukemalla kotoutumista ja perheitä sekä lisäämällä osallisuutta.

Osallisuuden lisääminen ei kuitenkaan näytä olevan helppoa. Huolimatta mo- nista kirkossa 2000-luvun alussa tehdyistä strategioista, osallisuuden toiminta- kulttuurin saavuttaminen on hidasta. Osallisuus on nostettu myös valtion tasolla yhdeksi kärjeksi yhdenvertaisuuden ja arjenhallinnan kanssa Lapsi- ja nuoriso- politiikan kehittämisohjelmassa. Sen näkökulmat ovat laajasti katsottuna samat, joiden kautta osallisuus näkyy seurakunnissakin; nuori nähdään kansalaisena, ryhmän jäsenenä, perheenjäsenenä ja yksilönä. (Opetus- ja Kulttuuriministeriö 2012, 6–10.) On pohdittava, kuka on toiminnan keskiössä ja mikä on kirkon työntekijöiden ja seurakuntalaisten suhde toimintaa rakennettaessa. Kirkossa on töissä osaavia ja koulutettuja oman alansa asiantuntijoita. Seurakuntalaisten roolin vahvistaminen osaavan työntekijäorganisaation rinnalla on keskeistä tule- vaisuudessa, mikäli halutaan vahvistaa seurakuntaan sitoutumista yhteisöllisen ulottuvuuden kautta. (Thitz 2013, 15–19.)

3 TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TUTKIMUSYMPÄRISTÖ

3.1 Tutkimuksen lähtökohdat

Yhteiskuntaamme muokkaavat monenlaiset muutokset. Viestinnän määrä kasvaa, tavarat ja ihmiset liikkuvat globaalisti enenevässä määrin. Alueellisesti toiminnot keskittyvät entistä laajemmin kasvukeskuksiin ja ihmiset lähtevät yhä helpommin kotiseudultaan muualle esimerkiksi toimeentulon perässä. Maahanmuuttajien määrä kasvaa ja eri kulttuurien erityispiirteet, arvot ja asenteet puhuttavat mediassa herkemmin ja uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomien määrä kasvaa. (Kirkon tutkimuskeskus 2012, 11–31.) Suomen evankelis-luterilainen kirkko on iso organisaatio, jolla on pitkät vahvat perinteet ja juuret suomalaisessa yhteiskunnassa. Viestinnän ja liikkuvuuden nopeutuessa ja osin myös helpottuessa tarvitaan välillä nopeaa reagointia ja muutoksia. Kirkko ei ole mielestäni tullut tunnetuksi nopeista ja selkeistä kannanotoistaan julkisuudessa.

Suuri seurakuntalaiva kääntyy hitaasti, joten erityistä huomiota pitäisi mielestäni kiinnittää toiminnan joustavuuteen, yhteistyön lisäämiseen ja informaation sujuvampaan kulkuun. Tutkimuksen kohteeksi valikoitui nuorten näkökulma, koska työskentelen itse seurakunnan nuorisotyönohjaajana. Vuonna 2015 Gallup Ecclesiastica -kyselyssä kirkon jäsenten jäsenyyttä motivoi vahvasti toiminnan järjestäminen lapsille ja nuorille yhdessä vanhusten ja vammaisten auttamisen ja hautausmaiden ylläpitämisen kanssa (Kirkon tutkimuskeskus 2016a). Nuorisotyön kehittämisasiakirjassa (2012, 4) todetaan, että toimintaa täytyy pohtia nuoren näkökulman lisäksi myös työn näkökulmasta. Miten nuorisotyötä tehdään ja millaiset rakenteet ohjaavat työtä?

Miten nuoret sitten tulevat kuulluksi? Uskallan väittää, että ainakin suurin osa nuorisotyönohjaajista kuulee nuoria ja heidän toiveitaan, mutta Nuorisotyön kehittämisasiakirjassa (2012, 4) mainitaan, että nuorten äänen tulisi kuulua seurakunnassa, eli siis myös nuorisotyön työalan rakenteiden ulkopuolelle. Työaloja

on seurakunnissa suuri joukko ja niille on määritelty erilaisia työnkuvia seurakunnasta riippuen. Toiset työalat on rajattu ikäryhmittäin ja toisia määrittävät työtehtävien laatu, kuten esimerkiksi musiikki.

Talouden kiristyessä on mietittävä mahdollisuuksia uudistaa työtä perustehtävän kärsimättä. Monet seurakunnat ovat yhdistyneet suuremmiksi tai muodostaneet yhtymiä. Jos seurakuntalaisten määrä vähenee ja seurakunnat joutuvat enenevässä määrin vähentämään väkeä, ollaan väistämättä siinä tilanteessa, että tämän hetkisiä työalarajoja joudutaan ylittämään, jotta voidaan turvata seurakuntalaisten laaja-alainen kohtaaminen. Ei voida siis olettaa, että työntekijät voisivat jatkossa keskittyä vain yhden ikäryhmän kohtaamiseen vaan on osattava toimia useammassa roolissa. Seurakunnista löytyy jo nyt kokemusta monenlaisista työalojen yhdistämisistä. Diakonia- ja lähetystyö on saatettu yhdistää yhdelle työntekijälle, mutta on luotu myös räätälöidympiä ratkaisuja, kuten lastenohjaajan ja suntion tehtävät yhdistävä toimenkuva.

Kristiina Brisk-Mosander (2013, 17–20) on kartoittanut opinnäytetyössään rippikouluissa työskentelevien työntekijöiden kokemuksia nuorten kanssa työskentelestä. Hänen mukaansa työntekijät tarvitsevat tukea nuorten kohtaamiseen erilaisissa tilanteissa. Monenlaiset koulutustaustat tarjoavat erilaiset lähtökohdat nuorten kohtaamiselle. Pelkästään nuorisotyönohjaajissa on opistotason tai ammattikorkeakoulun käyneitä työntekijöitä. Kun laajennetaan muiden työalojen koulutuksiin, niiden antamat valmiudet esimerkiksi nuorten kohtaamiseen vaihtelevat suuresti. Lassi Pruukin (2009, 76–77) artikkelin mukaan etenkin opetus on rippikoulussa edelleen opettajakeskeistä, vaikka jo 2001 julkaistussa rippikoulusuunnitelmassa tähän ajateltiin tarvittavan muutosta ja koulutusta opetusmetodeihin oli tarjolla. Lisäksi nuoret ovat itse maininneet vuorovaikutuksen tärkeäksi rippikoulun osa-alueeksi.

Nuorten ja etenkin nuorten aikuisten sitoutumisesta seurakuntaan on puhuttu paljon. Koska työnkuissa pyritään rajaamaan työtehtäviä niin, että vältetään päällekkäisyyksiltä, väitän, että yleinen ajatus on se, että tämä jollain tavalla kuuluisi nuorisotyönohjaajan työnkuvaan. Auli Koposen ja Taava Kousan opinnäytetyössä (2015) kartoitettiin Mäntyharjulta lähteneiden nuorten seurakuntayhteyttä

uudella paikkakunnalla. Tuloksien perusteella uuteen paikallisseurakuntaan tun-
tuu olevan vaikea löytää yhteyttä sopivan toiminnan puutteessa. Nuori aikuinen
ei uudella paikkakunnalla ehkä enää koe itseään nuorisotyön piiriin kuuluvaksi,
varsinkin jos nuorisotyö on kotipaikkakunnalla keskittynyt rippikoulu- ja isostoi-
mintaan. Siirtyminen aikuisuuteen tuo erilaisia tarpeita elämään. Kirkon nelivuo-
tiskertomuksissa on huomioitu samansuuntaisia ongelmia. Vuosien 2000–2003
aikana yli neljännesmiljoona ihmistä muutti paikkakunnalta toiselle ja näistä noin
puolet oli iältään 15–29 vuotiaita. Heidän kohtaamisensa on nimetty kertomus-
kaudella erityiseksi haasteeksi seurakunnille. (Kirkon tutkimuskeskus 2004, 348-
349.)

Sinikka Virolaisen opinnäytetyössä (2013) on mietitty nuorten vapaaehtoistoimin-
nan kehittämistä nuorisotyön ja diakoniatyön yhteistyönä. Vapaaehtoistoiminta
näyttäisi omien havaintojeni perusteella olevan nuorten aikuisten jälkeen seu-
raava, tällä hetkellä toiminnassa näkyvä, laajempi kehittämisen kohde kirkon pii-
rissä.

3.2 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on perehtyä seurakunnan toimintasuunnitel-
mien ja -kertomusten kautta nuoreen seurakuntalaiseen. Työntekijöiden tuottama
kirjallinen raportointi on usein ainut dokumentti, joka päättäjillä on käytössään
muodostettaessa kuvaa seurakunnan työstä ja työaloista. Esimerkiksi kirkkoval-
tuuston tehtäviin kuuluvat seurakunnan toiminnasta ja taloudesta päättäminen,
uusien työntekijöiden valinta sekä uusien virkojen perustaminen (Suomen evan-
gelis-luterilainen kirkko 2016). Näiden päätöksien tekemistä varten työalat rapor-
toivat toiminnastaan ja suunnitelmistaan. Aloin pohtia, millainen kuva näistä teks-
teistä välittyy. Kysymyksiä muotoutui monista eri näkökulmista. Onko Lapuan
hiippakunnan seurakuntien eri työaloilla huomioitu nuori osallistuvana seurakun-
talaisena? Onko toimintasuunnitelmissa ja -kertomuksissa ajateltu, että nuoret
seurakuntalaiset tarvitsevat erilaisen lähestymistavan kuin vanhemmat seura-
kuntalaiset? Onko työaloilla tarvetta ottaa erikseen huomioon nuoret seurakunta-
laiset omana ryhmänään? Nähdäänkö nuori tasavertaisena seurakuntalaisena

vai nuorisotyön asiakkaana?

Viime vuosina on ainakin omalla työpaikallani usein keskusteltu nuorten aikuisten asemasta. Oma näkemykseni on, että jos nuorisotyö keskittyy suurelta osin rip-pikoulu-, kerhonohjaaja- ja isostoimintaan, niin seurakuntalaisena toimiminen tämän ikäkauden jälkeen jää selkiytymättä. Näköala on menneisyyteen, siihen, mitä aiemmin on tehty ja miten kohdataan uusia nuoria. Kun elämässä aletaan aikuistua, ei varhaisnuorten ja nuorten maailma ehkä tunnu enää omalta toimintaympäristöltä. Nuoret seurakuntalaisina -kehittämisasiakirjassa (Kirkkohallitus 2012a, 19.) todetaan, ettei seurakunnilla usein ole mietittynä selkeää strategiaa siihen, miten nuori siirtyy seurakunnan toiminnassa eteenpäin. Jos nuori tahtois toimia seurakuntalaisena esimerkiksi diakonia- tai lähetystyössä, olisi mielestäni tärkeää, että työalasta vastaavat työntekijät voisivat suoraan toimia nuorten kanssa. Nuorisotyöntekijä on toki ammattilainen nuorten kanssa, mutta on mielestäni kohtuutonta olettaa, että hän olisi kaikkien alojen asiantuntija tietyn ikäryhmän kanssa toimittaessa. Halusin kysymysten pohjalta keskittyä työaloihin, jotka eivät ole rajattuja tiettyyn ikäryhmään, vaan joiden toiminnassa pitäisi huomioida kaikki ikäluokat.

Tässä opinnäytetyössä pyrin vastaamaan näihin kysymyksiin:

1. Miten nuoria huomioidaan diakonia-, lähetys-, musiikki- ja jumalanpalvelustyössä toimintasuunnitelmien ja -kertomusten kautta tarkasteltuna?
2. Millaisia suunnitelmia työaloilla on laadittu erityisesti nuorten tavoittamiseen?
3. Minkälainen kuva nuoresta muodostuu asiakirjoista?
4. Tukeeko nykyinen työalajako kattavasti seurakuntalaisten kohtaamista?

3.3 Lapuan hiippakunta ja tutkimukseen osallistuvat seurakunnat

Lapuan hiippakuntaan kuuluu 45 seurakuntaa viiden maakunnan alueelta. Seurakunnat jakautuvat seitsemään rovastikuntaan. Tuomiokapituli on suuntavi-

voissa vuoteen 2020 määritellyt tavoitteekseen erityisesti vahvistaa työalojen yhteistyötä sekä tukea seurakuntien muutoksissa perustehtävälähtöistä ajattelua. (Lapuan hiippakunnan verkkosivut 2016.)

Materiaalia tutkimukseen toimittivat 11 seurakuntaa eri puolelta hiippakuntaa. Mukana tutkimuksessa ovat Alavuden ja Seinäjoen seurakunnat Etelä-Pohjanmaan rovastikunnasta, Evijärven, Pietarsaaren suomalainen ja Soinin seurakunnat Järvi-Pohjanmaan rovastikunnasta, Kihniön ja Parkanon seurakunnat Parkanon rovastikunnasta, Isokyrön ja Vähäkyrön seurakunnat Isokyrön rovastikunnasta. Toivakan seurakunta Jyväskylän rovastikunnasta sekä Viitasaari Pohjoisen Keski-Suomen rovastikunnasta. Ainoastaan Kauhajoen rovastikunnasta ei materiaalia ehditty toimittaa yhdestäkään seurakunnasta.

3.4 Aineiston keruu

Aineiston keruu tapahtui keväällä 2016. Tutkimusaineisto on koottu pyytämällä sähköpostitse Lapuan hiippakunnan seurakunnilta toimintasuunnitelmia ja -kertomuksia käytettäväksi tutkimuksessa. Aineisto on kokonaisuudessaan saatu sähköisesti tai postitse toimitettuna kyseisten seurakuntien työntekijöiden toimesta, paitsi Seinäjoen seurakunnan asiakirjat, jotka on itse seurakunnan verkosta tulostettu, koska kyseinen seurakunta on tutkijan oma työpaikka.

Vaikka asiakirjat ovat julkisia ja niistä näkyy seurakunnan toiminnan ydin, vain muutamalla seurakunnalla asiakirjat olivat julkisesti luettavissa esimerkiksi seurakunnan nettisivuilla. Toimintakertomuksia tuli koko kevään ajan vähitellen, sillä vuoden 2015 kertomukset valmistuivat kevään mittaan erilaisilla aikatauluilla riippuen seurakunnasta. Toimintasuunnitelmille ja -kertomuksille ei ole yhtenäistä pohjaa tai kaavaa, joten aineisto koostuu varsin eri tavoin kootuista asiakirjoista. Tästä johtuen tutkimusta varten saatujen asiakirjojen sisällöissä on erilaisia painotuksia ja niiden laajuus ja tarkkuus toiminnan kuvaamisessa vaihtelee seurakunnittain.

4 TUTKIMUSAINEISTO

4.1 Toimintasuunnitelmat ja -kertomukset

Kirkkojärjestyksen mukaan talousarvioon sisällytetään toimintasuunnitelma. Suunnitelma on laadittava siten, että tulot ja menot ovat tasapainossa ja edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan. (Kirkkojärjestys 1993.) Toimintasuunnitelman sisällölle ei ole virallisesti tämän tarkempaa määritelmää. Kaikissa tutkimukseen osallistuvissa seurakunnissa työalat olivat laatineet erilliset omat suunnitelmansa valmiiksi määritellyn mallin mukaisesti. Mallit vaihtelevat suuresti seurakunnittain. Osalla seurakunnista suunnitelmasta muokattiin kertomus lisäämällä toiminnan arviointi suoraan aiemmin tehtyyn suunnitelmaan. Näissä tapauksissa tutkimuskäytössä on yksi yhteinen asiakirja, joka sisältää sekä toimintasuunnitelman että -kertomuksen.

Toimintakertomus on osa tilinpäätöstä. Sen tulee sisältää oleelliset tiedot hallinnosta, toiminnasta, taloudesta, sisäisestä valvonnasta sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Toimintakertomukseen tulee myös kirjata tietoja sellaisista toimintaan ja talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät tule ilmi tuloslaskelmassa, taseessa ja tilinpäätöksen liitetiedoissa. Muutokset ja kehitys toimintatavoissa, uudet aloitteet ja niiden vaikutukset on siis kirjattava toimintakertomukseen, vaikka ne eivät suoraan vaikuttaisi seurakunnan talouteen. (Kirkkojärjestys 1993.)

Suuri osa tämän tutkimuksen asiakirjoista sisältää keskimäärin yhden sivullisen tekstiä työalaa kohti. Joillakin seurakunnilla on perusajatus työstä tiivistettynä asiakirjan alussa, jonka jälkeen suunnitelmia ja toimintaa on kuvattu tarkemmin. Etenkin diakoniatyön asiakirjoissa eroa oli siinä, kuinka paljon tilastoja asiakirjaan liitetty, diakoniatyössä tilastointi on tarkempaa, kuin muilla työaloilla, joten tilastoja on oletettavasti myös helpompi huomioida haluttaessa. Muissa asiakirjoissa tilastoja oli vähemmän, mutta kävijämäärän muutoksia huomioitiin myös runsaasti erityisesti jumalanpalveluksen asiakirjoissa.

Määrällisesti laajimpia asiakirjoja olivat muutamat toimintakertomukset, joissa oli noin sata sivua ja pienimmät yksittäiset aineistot olivat noin 15 sivun mittaisia. Aineiston suurimmalla seurakunnalla Seinäjoella oli määrällisesti laajimmat asiakirjat, mutta muuten asiakirjojen laajuus ei suoraan ollut riippuvainen seurakunnan koosta vaan siitä, millaisia asioita niihin oli kirjattu ja millainen asiakirjan rakenne oli. Osa asiakirjoista oli rakennettu niin, että niissä oli valmis taulukko, jonka tekstiruutuihin asiat kirjattiin ja näin muodostui noin sivun mittainen yhteenveto. Toisissa tekstit oli kirjoitettu vapaasti etenevänä kertomuksena. Osalla seurakunnista oli nimetty yhteisiä painopisteitä ja osalla työalat olivat nimenneet painopisteitä vapaasti. Oma tulkintani on, että painopisteiden määrittely lisäsi toiminnan kuvailua, kun taas kovin strukturoitu taulukkomuotoinen asiakirja rajoitti tekstin määrää, kun kaikki sisältö kirjattiin valmiiksi rajattuun ruudukkoon. Suoraa johdopäätöstä tästä ei kuitenkaan voi vetää, sillä aineistossa oli myös laajoja taulukkomuotoisia asiakirjoja sekä suppeita vapaasti kirjoitettuja kokonaisuuksia.

4.2 Seurakuntien työalat

Seurakunnissa on monia työaloja. Toiset ovat perinteisiä, lähes kaikista seurakunnista löytyviä työaloja, toiset tietyn seurakunnan erityistarpeesta nousseita. Erityisesti suuremmissa seurakunnissa on pilkottu työaloja ja niiden toimintasuunnitelmia ja -kertomuksia pienempiin osiin. Näin on esimerkiksi diakoniatyössä, jonka sisältä löytyy muun muassa vapaaehtoistyötä, Yhteisvastuukeräystä, ruokapankkia ja erilaisia kahviloita, pajoja ja käsityöpiirejä omina eriteltyinä osinaan.

Keskityn tutkimuksessani neljään työalaan, jotka löytyivät kaikista tutkimukseen osallistuvista seurakunnista. Työalat ovat tehtävänkuvaltaan toimintaan keskittyviä. En valinnut mukaan työaloja, jotka määräytyvät tietyn ikäryhmän toiminnaksi, sillä halusin nimenomaan työaloja, joiden kohderyhmänä ovat kaikenikäiset seurakuntalaiset, jotta voin tutkia, onko eri ikäryhmiä huomioitu ja onko niille suunnatuissa toiminnoissa eroja.

4.3 Diakoniatyö

Diakonia kuuluu kirkon perustehtävään ja se toteuttaa lähimmäisenrakkautta, oikeudenmukaisuutta ja ympäristövastuuta kristillisen uskon mukaisesti. Erityisesti apua kohdistetaan niille, jotka ovat kaikkein heikoimmassa osassa ja jäävät muun avun ulkopuolelle. Diakoniatyö toimii myös äänenä ja puolestapuhujana niille, jotka eivät muuten saa ääntään kuuluville yhteiskunnassa. (Kirkon tutkimuskeskus 2012, 194–195.)

Tutkimusseurakuntien osalta mainittavaa kertomuksissa diakoniatyön osalta on erityisesti se, että avuntarvitsijoiden määrä tuntuu olevan kasvussa ja resurssit pysyvät ennallaan tai pienenevät. Toiminta-ajatukset olivat linjassa edellisessä kappaleessa olevan yleisen kuvauksen kanssa. Toiminta painottui vahvasti vanhusten auttamiseen, mutta erilaiset avuntarvitsijat olivat laajasti edustettuina asiakirjoissa.

4.4 Jumalanpalvelustyö

Jumalanpalvelustyön tavoitteena on Jumalan sanan julistaminen ja sakramenttien toimittaminen. Sen tehtävänä on tukea seurakuntalaisten elämää ja kasvua kristittyinä. (Isonkyrön seurakunta 2016, 15.) Seinäjoen alue seurakunnan mukaan tehtävän kuvaan kuuluvat jumalanpalveluksien järjestäminen, jumalanpalveluskoulutus ja yhteistyö musiikkityön kanssa (Seinäjoen seurakunta 2016, 32). Toistuvia asioita asiakirjoissa olivat seurakunnan elämän keskus, messu, jumalanpalvelus, sana ja sakramentit sekä kaikenlainen hartauselämä. Samansuuntaisen selityksen jumalanpalveluselämästä antaa kirkon nelivuotiskertomus vuosilta 2008-2011 (Kirkon tutkimuskeskus 2012, 92.) Sen mukaan jumalanpalveluselämän ydin on pääkirkossa pidettävä pyhäpäivän messu, jonka lisäksi toteutetaan erilaisia jumalanpalveluksia ja muita tilaisuuksia, joissa on jumalanpalveluksen elementtejä.

Aikuiset seurakuntalaisina -kehittämisasiakirjassa (Pesonen, Ahlfors, Haapiainen, Jukko, Murtovuori, Nummela, Peippo, Rikkinen, Seppänen & Sten 2012,

12–18.) pohditaan siirtymistä perinteisestä työala-ajattelusta kohti tehtävääajattelua. Jumalanpalvelustyön työala on sisällytetty siinä julistuksen tehtävään, jonka strategisten suuntaviivojen valmistelua suunnitellaan.

Tutkimuksessa olevien seurakuntien käytössä oli työalalle muutamia eri nimityksiä. Kahdeksassa seurakunnassa nimenä oli jumalanpalveluselämä, yhdessä jumalanpalveluselämä ja toimitukset, yhdessä jumalanpalveluselämä ja kirkolliset toimitukset ja yhdessä oli jo käytössä julistustyö.

4.5 Lähetystyö

Lähetystehtävä nousee kirkon olemuksesta. Se on lahja, joka antaa kirkolle suunnan ja tehtävä, johon kirkolla on velvollisuus. Lähetystehtävän tulisi läpäistä koko seurakunnan toiminta ja sen tulisi näkyä myös käytännössä. Tehtävää toteutetaan yhdessä lähetysjärjestöjen kanssa ja siihen sisältyvät sekä lähetys että diakonia. Lähetys kohdistuu ulkomaiden ja ei-kristittyjen lisäksi myös kirkon omiin jäseniin, jotka ovat vieraantuneet evankeliumista tai kärsivät hätää ja puutetta. (Kirkkohallitus 2004, 17–18.)

Toivakan seurakunnan mukaan jumalanpalvelus on lähetystyön ydintapahtuma ja tavoitteena on kristillisen kirkon kasvaminen maailmassa (Toivakan seurakunta 2016, 18). Yhteisesti tutkimuksen seurakuntien lähetystyön ydinkohdiksi nousivat nimikkolähetit, läpäisevyys työaloilla, lähimmäisenrakkaus ja lähetyskäsky. Lähes kaikissa oli nimetty tehtävä koko seurakunnan yhteiseksi tehtäväksi. Lähetystyön asiakirjoista näkyi selvimmin vapaaehtoisten seurakuntalaisten tarve työn tavoittavuuden ja näkyvyyden turvaamiseksi.

4.6 Musiikkityö

Myös musiikkityön katsotaan liittyvän jumalanpalvelustyön tavoin tulevaisuudessa julistuksen tehtävään (Pesonen ym. 2012, 18). Musiikkityö kulkee vahvasti

käsi kädessä jumalanpalvelustyön kanssa. Musiikin vahva asema perustuu Raamattuun ja kirkon perinteeseen. Luterilainen kirkko on laulettu sanan kirkko ja luterilaisen teologian mukaan musiikilla on erityisasema muiden taiteiden rinnalla. (Kirkkohallitus i.a.)

Musiikkityötä johtaa tutkimuksessa olevissa seurakunnissa kanttori, vaikka toisilla seurakunnilla ei ollut täysiaikaista ja kokotoimista virkaa ja joissain vaivasi kertomuskauden aikana sijaispula, jolloin tehtävänhoito oli lähes mahdotonta. Musiikkitoimintaa järjestettiin erilaisten kuorojen ja musiikkiryhmien kanssa. Musiikkityön nähtiin läpäisevän kaikki työalat ja sen toiminta oli monessa seurakunnassa laajaa ja monimuotoista.

5 ANALYYSIMENETELMÄT

5.1 Menetelmien valinta

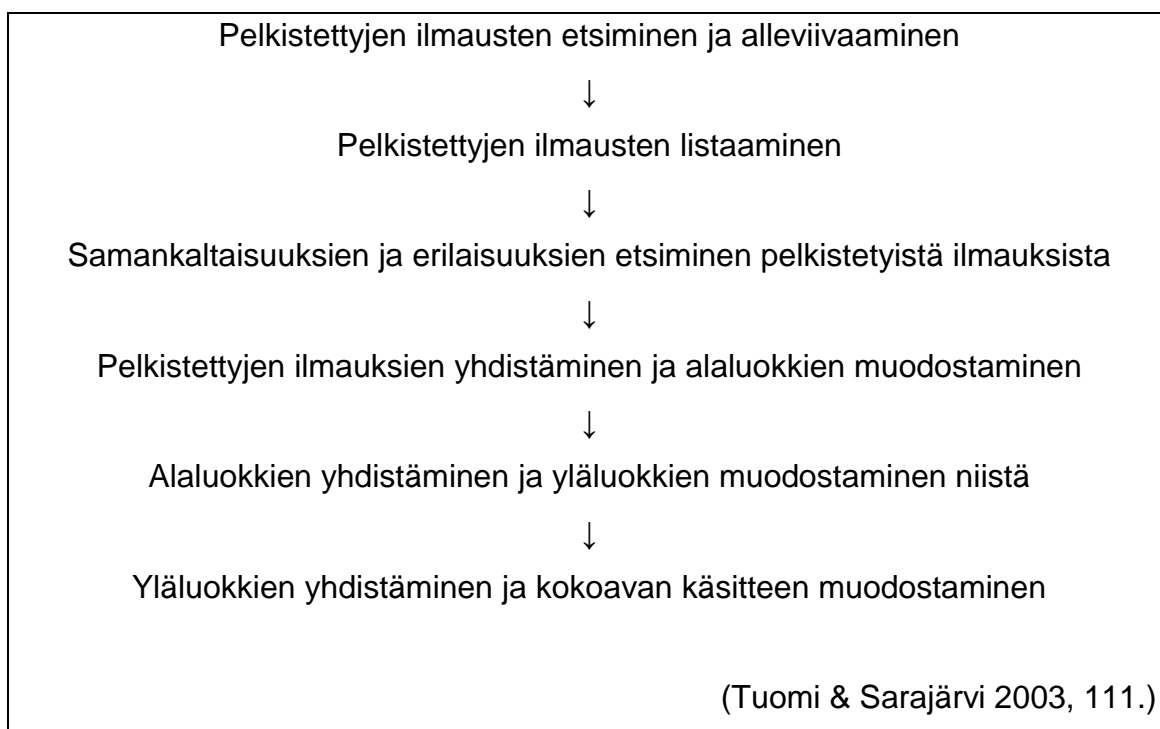
Tutkimus on laadullinen tutkimus valmiiksi kirjoitetusta materiaalista. Työn alussa aiheesta oli vain idea. Tutkijana halusin analysoida valmiiksi saatavilla olevaa materiaalia, joten aihe ja kysymykset ovat muotoutuneet aineiston pohjalta. Laadulliset menetelmät sopivat tähän tutkimukseen määrällisiä paremmin, koska ensinnäkin aineiston koko on kohtuullisen pieni ja näin ollen muun muassa prosenttipohjainen määrällinen kuvailu ei kertoisi yleistettävää tietoa aineistosta. Toiseksi, tutkimuksessa tarkastellaan asioiden merkityksiä ja mielikuvia, jolloin määrällinen tutkimus ei anna tarpeellista informaatiota. Näin ollen menetelmiksi valikoituivat aineistolähtöinen sisällönanalyysi ja Grounded theory.

Työn analysointi ei noudata orjallisesti kumpaakaan teoriaa, vaan niistä on ennemminkin poimittu suuntaviivoja ja rakennetta tukemaan prosessin etenemistä. Pelkästään aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla tulkinta olisi jäänyt mielestäni vajaaksi. Grounded theoryssa sen sijaan on mahdollista edetä työssä poimimalla mukaan mielenkiintoisia yksityiskohtia ja suunnata analyysia uudelleen esiin tulleiden kysymyksiä herättävien asioiden johdattamana. En myöskään pysty selkeästi määrittelemään vaiheita, joissa olisin käyttänyt vaan jompaakumpaa metodologiaa, vaan kuten kummankin yksittäisen metodin sisällä, myös metodit itsessään sekoittuvat analyysin edetessä. Grounded theoryn opiskelun pohjalta uskalsin kuitenkin alkaa soveltaa kesken analyysin muotoutunutta työalojen jakautumista osaksi alkuperäistä tutkimusaiheittani nuorten äänestä. Samasta syystä myös supistin alkuperäistä aineistoani kesken tutkimuksen vain muutamaa työalaa kaikkien työalojen sijaan.

5.2 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Sisällönanalyysi on tekstianalyysia ja se sopii monenlaisen aineiston analyysiin. Alussa sitä on käytetty tuottamaan laadullisesta aineistosta määrällisiä tuloksia,

mutta nykyään sitä käytetään paljon esimerkiksi hoitotieteissä laadullisessa tutkimuksessa (Hshieh & Shannon, 2005, 1278). Sitä on kritisoitu siksi, että kerätty aineisto saadaan vain järjestettyä johtopäätöksiä varten ja tutkimus tuntuu jäävän näin ollen kesken. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 105.) Aineistolähtöiseen sisällönanalyysiin kuuluu kolme vaihetta; pelkistäminen, ryhmittely ja teoreettiset käsitteet.

KUVA 1. Analyysin eteneminen vaiheittain

Pelkistäminen voi tapahtua esimerkiksi niin, että aineistosta merkataan eri väreillä tutkimuksen aiheita ja ilmaisuja. Ryhmittelyvaiheessa luodaan pohjaa yhdistäen tai erottaen aineistoa tutkimuksen kannalta oleellisiin ryhmiin ja lopuksi tutkimuksen kannalta näitä ryhmiä muokataan niin, että saadaan aikaan teoreettisia käsitteitä, joiden avulla vastataan tutkimustehtävään. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 110–115.)

Aineistolähtöistä analyysia ohjaavat aineistosta tehdyt havainnot. Havaintojen ja analyysin perusteella aineistosta pyritään luomaan teoreettinen kokonaisuus. Ajatuksena on, että etukäteen ei ole päätettynä analyysiyksiköitä, vaan ne muodostetaan aineistosta tutkimuksen aiheen ja tarkoituksen mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 95–97.)

Aineistolähtöisen analyysin yksi ongelmista liittyy siihen, että periaatteessa aieman teorian pois sulkeminen on mahdotonta. Jo aineiston valintaan on liittynyt aiempaa kokemusta ja tietoa, lisäksi tutkimusasetelma ja menetelmät itsessään vaikuttavat tuloksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 98.) Kuitenkin sekä aineistolähtöisen sisällönanalyysin että seuraavassa alaluvussa esiteltävän Grounded theory -menetelmän vahvuutena tutkimuksissa on juuri uuden teorian tuottaminen eikä pelkästään aieman teorian todentaminen (Janhonen & Mikkonen 2001, 8).

5.3 Grounded theory

Grounded Theory -menetelmä on koodausorientoitunut, aikaa vievä ja työläs tapa tehdä analyysia. Sen keskeinen osa on aineiston koodaaminen. Koodaus-tarkkuutena voi käyttää yksittäisiä sanoja, lauseita tai laajempia asiakokonaisuuksia aineistosta riippuen. Koodauksen aikana mielenkiintoisten yksityiskoh-tien, toistuvasti käytettyjen sanojen, käsitteiden tai toimintojen, ulottuvuuksien ää-ripäiden, voimakkaiden ilmaisu- ja ristiriitaisuuksien sekä kysymyksiä herättä-vien tapausten havaitseminen vie työtä eteenpäin ja suuntaa analyysin etene-mistä. Tämä voi olla haastavaa ja työmäärä saattaa kasvaa yllättäen, jos mielen-kiinnon kohteita ei onnistu rajaamaan. (Koskela 2007, 91–97.)

Koodauksessa, jota Grounded theory -menetelmässä käytetään, on kolme tasoa: Avoin, aksiaalinen ja selektiivinen koodaus (Koskela, 2007, 93). Luomanen (2010, 356–357) avaa artikkelissaan vaiheita tarkemmin. Analyysin alussa avoi-messa koodauksessa aineistosta etsitään erityisiä merkityskokonaisuuksia eli ka-tegorioita, jotka liittyvät tutkimusongelman kannalta merkityksellisiin ilmiöihin tai prosesseihin. Aksiaalisessa eli pitkittäisessä koodauksessa tarkoituksena on löy-tää yhteyksiä, erilaisia suhteita ja vuorovaikutusta aiemmin löytyneiden kategori-oiden välillä. Kolmannessa vaiheessa selektiivisessä eli valikoivassa koodauk-sessa keskitytään yhteen ydinkategoriaan.

Grounded Theory -menetelmän vaiheet aineistolähtöiseen tutkimukseen sopivat mielestäni sovellettavaksi omaan tutkimukseeni. Luomasen (2010, 353) mukaan

tutkimuksen ei tarvitse lähteä liikkeelle erityisen tarkkaan muotoilluista tutkimuskysymyksistä, vaan tärkeää on tietää aihealue, jota tutkija on kiinnostunut tutki-
maan. Tietämyksen lisääntyessä on mahdollista harkita lisämateriaalin hankintaa
ja täsmentää tutkimuskysymyksiä. Tutkimukseni suuntaa muokkasi tekovai-
heessa vahvasti se, minkälaisia näkökulmia nuoresta seurakuntalaisesta löytyi
aineistoon tutustuessa. Lisäksi tarvitsin jotain, millä jatkaa aineiston sisällönana-
lyysia, jota on kritisoitu suppeaksi ja keskeneräiseksi (kts. kappale 5.2).

Analyysin vaiheet eivät tässäkään metodissa etene järjestyksessä alusta lop-
puun, vaan vaiheita tehdään sekaisin analyysin aikana. (Luomanen 2010, 357,
366.) Grounded Theory -menetelmän avulla on Koskelan (2007, 108–109) mu-
kaan mahdollista laajentaa tarvittaessa työtä keräämällä lisää aineistoa, mutta
koska käytössä olevat resurssit määrittävät vahvasti tutkimuksen laajuutta, on
mahdollista myös tuottaa teorian sijaan malli, joka on onnistuessaan hyvä lähtö-
kohta lisääaineistoin ja niitä seuraavin analyysien avata teoriaksi jatkotutkimuk-
sessa. Esimerkkinä tästä Koskela käyttää artikkelissaan teoriaan peilaamaansa
omaa analyysinsä opettajien opiskelijakäsitysten tutkimisessa lisensiaatintyös-
sään (Koskela 2000).

6 TULOKSET

6.1 Kategoriat

Lopullinen aineisto sisältää 11 seurakunnan asiakirjat. Kahdeksan seurakunnan toimittamissa asiakirjoissa oli analysoitavaa materiaalia kaikkien neljän työalan suunnitelmissa ja kertomuksissa. Yhden seurakunnan asiakirjat oli jaoteltu perinteisen työalajaon sijaan kirkon uudemmissa asiakirjoista tuttuun julistuksen, palvelun, kasvatuksen ja lähetyksen perustehtäviin (kts. esimerkiksi Kirkkohallitus i.a.).

Yhdeltä seurakunnalta sain käyttööni vain toimintakertomukset ja kaksi seurakuntaa lähetti asiakirjat, joissa toimintakertomukset on laadittu toimintasuunnitelmien pohjalle, eli asiakirjoja on vain yhdet yhteiset erillisten suunnitelmien ja kertomusten sijaan. Yhdeltä seurakunnalta puuttui musiikkityön suunnitelma ja kertomus sekä kahdesta seurakunnasta diakoniatyön suunnitelmat. Kokonaisuudessaan materiaali on siis näiden seurakuntien osalta mielestäni varsin kattava.

Ensimmäisessä vaiheessa erottelin aineistosta tutkittavan materiaalin karkeasti valitsemieni asiasanojen mukaan. Sen sijaan, että olisin tarkastellut seurakuntia yksiköinä, tarkoituksena oli muodostaa kokonaisuuksia aihealueittain ja tarkastella tutkimuskysymyksiä näiden aihealueiden kautta. Tarkat asiasanalistat löytyvät tätä lukua seuraavista kategorioiden omista luvuista. Aloitin viittauksista nuoriin ja nuorisotyöhön. Näitä mainintoja oli aineistossa yhteensä 98, joista 9 viittasi selkeästi varhaisnuoriin ja varhaisnuorisotyöhön, joten nuorisotyöhön ja nuoriin viittaavia mainintoja jäi 89. Rippikouluun viittaavia mainintoja oli 45, isosiin tai kerhonohjaajiin 12 ja kouluun 63. Näiden pohjalta kattavaa materiaalia varten lisäsin hakuihin seuraavaksi maininnat seurakuntalaisista (36 viittausta), vapaaehtoisista (24 viittausta) ja yhteistyöstä muiden työalojen kanssa (26 viittausta), koska nämä voivat viitata nuoriin tai nuorisotyöhön ilman, että kyseiset ryhmät ovat erikseen mainittuna. Viimeisessä vaiheessa poimin maininnat, joista puuttuivat valitut asiasanat, mutta viittasivat lauseyhteydessään edellä mainittuihin

asiasanoihin. Tässä yhteydessä katsoin tärkeäksi erotella vielä yhdeksi kategoriaksi perheeseen (14 viittausta) viittaavat maininnat. Muut yhdistin yhdeksi tarkasteluryhmäksi, sillä maininnat olivat yksittäisiä kirjauksia, eivätkä toistuneet muissa asiakirjoissa.

Ensimmäisen nuoret ja nuorisotyö -kategorian jälkeen loput kategorioista ovat muodostuneet niistä sanoista ja ilmaisuista, jotka erottelin ensimmäiseen kategoriaan. Esimerkiksi nuorten yhteydessä puhuttiin usein rippikoulusta, joten oli luontevaa muodostaa siitä oma kategoriansa. Seurakuntalainen -kategoria taas on muodostunut kaikista yleisesti ihmisiin viittaavista kommentteista. Kategoriat ovat siis oma näkemykseni siitä, millaiset tekstit on mahdollista ymmärtää asioiksi, jotka voi yhdistää nuorten kohtaamiseen. Mahdollista on, että kirjoittaja on käyttänyt sanaa seurakuntalainen ja ajatellut vain aikuisväestöä, mutta tämän analysoiminen ilman jatkohaastatteluja olisi vain arvailua, joten pyrin ajattelemaan, että kaikki yleistetyt viittaukset ihmisiin ja työaloihin viittaavat myös nuoriin ja nuorisotyöhön.

Tämän alustavan erottelun jälkeen pelkistin sisällön ja jaoin saadut luokat työaloittain neljään ryhmään. Osa ilmauksista päättyi tässä vaiheessa useampaan kategoriaan ja osan pystyi erottelemaan erillisiksi kokonaisuuksiksi, joten aineiston sisällön määrällinen tulkinta on tämän vaiheen jälkeen harhaanjohtavaa, enkä koe, että se työn tavoitteen kannalta olisi edes merkityksellistä. Seuraavissa kappaleissa on avattu tarkemmin kunkin kategorian keskeistä sisältöä sekä erityisiä tai poikkeavia havaintoja. Eri teemoja analyysiin löytyi yhteensä yhdeksän ja kaikki tiivistetyt sekä pelkistetyt aineistot löytyvät liitteistä.

6.2 Nuoret ja nuorisotyö

nuorisotyö, nuori, nuoriso-ohjaaja, nuorten jumalanpalvelus, rippikoulunuori, nuorisotyön ohjaaja, nuorisotyön johtaja, nuorten bändi, nuortenilta, nuorten ryhmä, nuorten matka, nuorten leiri, nuorempikin väki

KUVA 2. Kategoria 1

Jumalanpalvelustyössä keskeisiä toimintoja nuorten kanssa olivat nuorten kasvattaminen kiinteästi seurakunnan jumalanpalveluselämään. Nuoria haluttiin vastuunkantajiksi jumalanpalveluksiin ja suunnittelemaan sekä yhteisiä pääjumalanpalveluksia että omia erityisiä messuja. Jumalanpalvelustyössä keskityttiin pääosin puhumaan nuorista itsenäisesti seurakuntalaisina. Toki myös yhteistyö nuorisotyön kanssa tulee esiin useammassa kohdassa, mutta selvästi suurempi osa maininnoista lähtee nuorista seurakuntalaisen roolissa. Huomioita oli myös siitä, että nuorten järjestämä jumalanpalveluselämä kokoaa kirkkoon eri ikäisiä seurakuntalaisia.

Nuorten valmisteleva ja toteuttama jumalanpalveluselämä mm. perjantaimessut jatkoivat suosiotaan ja kokoavat myös aikuisempaa seurakuntaa messuun (Seinäjoen seurakunta 2016).

Musiikkityön kommentteissa näkyy nuorten musiikillinen osaaminen ja sen hyödyntäminen. Nuoria halutaan elävöittämään jumalanpalvelusmusiikkia ja erilaisia musiikkiryhmiä perustettiin toimintakauden aikana monessa seurakunnassa niin yksittäisiä tapahtumia kuin pitkäaikaistakin toimintaa varten. Ohjatumpaa bänditoimintaa sivuttiin vain kolmessa kommentissa ja bändikämpän toimintaa yhden seurakunnan asiakirjoissa.

Diakoniatyön asiakirjoissa vain muutamassa lähestyttiin nuoria potentiaalisen vapaaehtoistyöntekijän näkökulmasta. Nuorisoa lähestyttiin nuorisotyön yhteistyön kautta ja ainoana konkreettisena toimintatapana mainittiin yhteisvastuukerääjinä toimiminen. Nuoret huomioitiin toisissa seurakunnissa myös avunsaajina, yksilöinä tai perheenjäseninä. Yhdessä seurakunnassa lahjoitettiin prosentti vuoden

määrärahoista nuorisotyölle käytettäväksi ja yhdessä diakonia- ja nuorisotyössä oli yhteinen virka.

Lähetystyössä toistui nuorten lähetyskasvatus tärkeänä painopisteenä. Nuoria haluttiin mukaan erilaisiin lähetystyön tapahtumiin ja erityisesti nuorille suunnattuja tapahtumia järjestettiin monenlaisissa yhteyksissä. Nuorilla oli myös eri seurakunnissa oma lähetysmatka, he osallistuivat seurakuntalaisena lähetystyön matkalle tai heitä tuettiin lähtemään hiippakunnan yhteiselle lähetysmatkalle. Samoin kuin diakoniatyössä, myös lähetystyöstä löytyi yhdestä seurakunnasta yhteinen virka nuorisotyön kanssa.

6.3 Rippikoulu

rippikoulu, ripari, riparimummi, riparivaari, rippikoululeiri, rippileiri, rippikoululainen, rippikoulutyö, rippikoulunuori, rippikouluopetus, rippikouluryhmä, rippikoulutiimi, rippikouluikäluokka, rippikoulutunti

KUVA 3. Katgoria 2

Jumalanpalvelustyön asiakirjoissa rippikoululaiset osallistuivat vuoden aikana jumalanpalveluksiin ja niiden toteuttamiseen, sekä vuoden aikana jumalanpalveluksiin yleisesti että konfirmaatioihin. Tämän toiminnan kehittäminen oli myös huomioitu. Konfirmaatiosunnuntai huomioitiin kävijämäärältään suurimpana sunnuntaimessuna. Yhdessä seurakunnassa rippikoulun yhteyteen nostettiin huomionarvoiseksi asiaksi ehtoollisopetus.

Pääasiallisesti musiikkityön muutama kommentti rippikoulusta koski kanttorin osallistumista rippikoululeireille ja rippikoulutyöhön yleisesti. Vain yhdessä asiakirjassa lähestyttiin käytännön toimintaa painottamalla musiikin käytön edistämistä ja musiikkikasvatustyötä, mutta ajatusta ei ollut kirjattu pidemmälle.

Diakoniatyössä toiminta näyttää perustuvan erilaisiin diakoniaopetuksiin rippikoulun aikana, yhdestä oppitunnista kokonaisen leirin ohjaajana oloon asti. Yhdessä mainittiin taloudellinen apu rippikoulun suorittamiseen ja yhdessä diakoniatyön kautta työhön osallistui riparimummoja ja -vaareja. Eräässä kertomuksessa huomioitiin toiseen suuntaan toimiva tietoisuuden lisääminen, kun rippikoulutyön työntekijä piti vanhuksille hetken nykypäivän rippikoulusta.

Lähetystyön asiakirjoissa lähdettiin samasta painopisteestä kuin diakoniatyössäkin eli opettaminen ja lähetyksen esillä pitäminen rippikoulun yhteydessä erilaisen opetushetkien avulla. Yhdessä seurakunnassa lähetyssihteerin virkaan kuuluu erikseen nimettynä rippikoulutyötä.

6.4 Isokset ja kerhonohjaajat

kerhonohjaaja, kerhonohjaajakoulutus, isonen, isoskoulutus

KUVA 4. Katgoria 3.

Isosten ja kerhonohjaajien huomioiminen seurakunnan suurimpana vapaaehtoisten seurakuntalaisten ryhmänä oli kaiken kaikkiaan melko vähäistä. Heistä oli vain muutama maininta jumalanpalvelukseen osallistumisesta ja yhdessä seurakunnassa tavoitteeksi oli kirjattu ottaa molempiin koulutuksiin osaksi yksi avustustehtävä jumalanpalveluksissa vuosittain.

Musiikkityön asiakirjoista mainintoja isosista ja kerhonohjaajista ei löytynyt. Diakoniatyössä isokset keräsivät yhteisvastuukeräystä ja lähetystyössä esiteltiin vapaaehtoistyötä. Diakonit ja lähetystyöntekijät osallistuivat isoskoulutukseen muutamassa seurakunnassa.

6.5 Koulu

koulu, yläkoulu, lukio, yläaste, kouluhartaus, kouluvierailu, koulukonsertti, leirikoulu, koulukirkko, koulujumalanpalvelus, koulupäivä, kouluikäinen, koululaiskirkko, koulukinkerit

KUVA 5. Katgoria 4.

Kouluyhteistyö oli selvästi suosittua toimintaa nuorten kanssa. Siihen oli varsinaisten nuoriin liittyvien viittausten jälkeen eniten viittauksia kaikissa asiakirjoissa.

Koulukirkot koettiin tärkeäksi toiminnaksi jumalanpalvelustyössä ja niitä oli monenlaisia ympäri vuoden. Niihin panostettiin yhdessä koulujen kanssa. Eräässä seurakunnassa lukion nuoret olivat toteuttaneet hiljaisella viikolla hiljaisuuden messun ja toisessa järjestettiin koulupäivä kirkonmäellä -tapahtuma.

Kouluyhteistyö näyttää moninaiselta ja varsin vakiintuneelta toimintamuodolta musiikkityössä. Siinä panostettiin erityisesti virsiopetukseen, kuorotoimintaan ja päivänavauksiin. Kouluille järjestettiin myös erilaisia konsertteja, kuten kauneimpia joululauluja. Yhdessä seurakunnassa järjestettiin kuoroharjoituksia koulupäivän aikana kouluilla.

Diakoniatyössä kouluyhteistyön pohjana olivat aamunavaukset ja kouluvierailut, niitä mainintoja oli runsaasti. Monessa seurakunnassa diakoniatyöntekijät kävivät pitämässä oppitunteja kouluilla ja yhdessä seurakunnassa diakoniatyö piti yhteistyössä lukion kanssa Anna hyvän kasvaa -kurssia.

Lähetyskasvatukselle näyttää myös olevan luonteva reitti koulujen kautta. Nimikolähetit, muusikot ja draamaryhmät käyvät seurakuntien toimesta esiintymässä ja kertomassa kouluilla lähetystyöstä. Kouluilla pidettiin myös työntekijöiden toimesta perinteisiä päivänavauksia sekä oppitunteja.

6.6 Seurakuntalaiset

seurakuntalainen, seurakuntaa (tarkoittaen joukkoa ihmisiä), ihminen, kaikenikäisten, eri ikäryhmät, eri ikäkaudet, muut ryhmät

KUVA 6. Katgoria 5.

Jumalanpalvelustyössä pohdittiin paljon seurakuntalaisten osallistumista jumalanpalveluselämään. Heitä haluttiin enemmän mukaan toimintaan jo suunnittelusta ja kehittämisestä lähtien. Tavoitteena oli kaikenikäisten ihmisten tavoittaminen ja huomioiminen sekä eri työmuodoissa mukana olevien seurakuntalaisten innostaminen jumalanpalveluselämän pariin. Konkreettisia ajatuksia toiminnan käynnistämiseksi ei juuri ollut, mutta tarve saada ihmiset ja perinteinen jumalanpalvelus kohtaamaan toisensa näyttäisi olevan suuri.

Musiikkityössä seurakuntalaisia pyrittiin kokoamaan kuorojen ja musiikkiryhmien kautta. Tavoitteena oli yhteistyössä muiden työalojen kanssa tarjota reitti kristillisen sanoman kuulemiseen kaikenlaisissa tilaisuuksissa. Messuavustajia ja aktiivisesti toimivia seurakuntalaisia tuntui välittyvän asiakirjojen mukaan erityisesti diakoniatyön kautta. Yhdessä asiakirjassa seurakuntalaiset nähtiin myös avuntarvitsijoina. Lähetystyön muutamassa viittauksessa mainittiin yleisesti tavoite kaikenikäisten parissa tehtävästä lähetyskasvatuksesta.

6.7 Vapaaehtoiset

vapaaehtoinen, vapaaehtoistyö, vapaaehtoistehtävä, vapaaehtoistoiminta, vapaaehtoispankki

KUVA 7. Katgoria 6.

Vapaaehtoiset mainitaan muutamia kertoja lähinnä synonyymina seurakuntalaiselle. Jumalanpalvelus- ja musiikkityössä oli muutama viittaus vapaaehtoisten

seurakuntalaisten mukana olost messuissa ja jumalanpalveluksissa säestäjinä ja kuorolaisina.

Diakonia- ja lähetystyön asiakirjoissa olleissa maininnoissa vapaaehtoiset näyt-
täytyivät vahvana tukena toiminnalle. Vapaaehtoisten rekrytointiin ja sen tarpee-
seen kiinnitettiin huomiota, mutta se koettiin joissakin kommentteissa haasta-
vaksi. Vapaaehtoistyö oli yhdessä seurakunnassa nostettu omaksi työmuodoksi
ja yhdistetty lähetystyön virkaan. Yhdessä seurakunnassa oli kehitteillä vapaaeh-
toispankki koko seurakunnan käyttöön, jota kaikki työmuodot voivat käyttää.

6.8 Yhteistyö muiden työalojen kanssa

yhteistyössä muiden työalojen, työmuotojen, työntekijöiden tai kappeleiden
kanssa, kaikki toiminnalliset alat ovat mukana

KUVA 8. Katgoria 7.

Jumalanpalvelustyön koettiin läpäisevän kaikki työmuodot. Esiin tuli yhteistyön
lisäksi jokaisen työmuodon vastuu jumalanpalveluselämästä ja työalakohtaisten
erityisjumalanpalvelusten järjestäminen. Sama läpäisy mainittiin musiikkityössä
ja musiikkitilaisuuksia järjestettiin eri työalojen tarpeiden mukaan.

Diakoniatyössä yhteistyö mainittiin vain muutaman kerran yleisesti. Lähetys-
työssä eri työmuotojen yhteistyötä korostettiin toiveena pitää lähetystyötä esillä
eri työmuotojen toiminnoissa ja kutsuna osallistua lähetystyöhön yli työalarajojen.

6.9 Perhe

perhe, perheleiripäivä, lapsiperhe, perhejumalanpalvelus, perhemessu, per-
hekerho, lähettiperhe, perheretki, yksinhuoltajien, perhehartaus

KUVA 9. Katgoria 8.

Nuori kuuluu myös perheeseen ja perhe kokonaisuutena näkyi usein jumalanpalvelustyössä erilaisten messujen ja hartauksien kautta. Lisäksi oli havaittu, että ne kokoavat kirkkoon myös nuorempaa väkeä. Musiikkityössä yhdessä seurakunnassa mainittiin perheitä kokoava toiminta.

Diakoniatyössä perheiden tukeminen nähtiin myös keinona auttaa nuoria ja kerptomuskauden aikana oli myös tehty huomio lapsiperheiden avuntarpeen kasvusta. Diakoniatyöhön sisältyi myös perheleirejä ja -retkiä. Lähetystyössä huomiointiin kahdessa viittauksessa perhekerhot ja lähettiperheet.

6.10 Asiasanalistan ulkopuoliset viittaukset

Listassa vuoden lopussa kolme muusikkoa. (vastauksena suunnitelmaan parantaa yhteyksiä musiikkia harrastaviin seurakuntalaisiin)

Kanttori jäi opintovapaalle syyskuussa, sijaisuuteen ei päteviä hakijoita. (vastauksena siihen, miksi kanttori ei osallistunut rippikouluopetukseen)

Vapputapahtumassa musiikkityö ei ollut mukana. Sen aikaan kanttorin tehtäviä hoiti sijainen. (vastauksena suunnitelmissa olleeseen nuorisotyön vapputapahtumaan osallistumiseen)

Lähetystyö oli mukana Krannikospeli-tapahtumassa. (Krannikospeli on nuoris- ja rippikoulutyön tapahtuma)

Oppilaitostyön järjestämät Sunday prayerit ovat kansainvälisen seurakunnan tärkeä työmuoto.

Työalakohtaiset virkistystapahtumat. (Vastauksena suunnitelmaan yhteisestä vapaaehtoisten virkistystapahtumista)

Yksi kummilapsi Keniasta. (Vastauksena suunnitelmaan, että varhaisnuoriso- ja nuorisotyö ottaa kummilapsen)

Diakonia on mukana Krannikospelissa eri esittelypisteiden kautta. (Krannikospeli on nuorisotyön järjestämä tapahtuma)

KUVA 10. Kategoria 9.

Ilman asiasanoja olevista merkinnöistä, jotka koskettavat selkeästi nuoria, kaksi oli jumalanpalvelustyön asiakirjoissa ja niissä puhuttiin toimintaan mukaan tuleista seurakuntalaisista sekä oppilaitustyön järjestämisestä Sunday prayer -tapahtumista.

Musiikkityöstä löytyi kaksi merkintää ja kummassakin kyse oli siitä, että vakituisen työntekijän puuttuessa kokonaan tai sijaisen toimiessa virassa osallistuminen toimintaan oli jouduttu perumaan. Yksi lähetystyön merkintä taas viittasi työmuodon ottaneen osaa nuorisotyön järjestämään Krannikospeli -tapahtumaan.

Lähetystyön kommentit koskivat vapaaehtoisten kanssa järjestettävää yhteistyötä, kummilapsia ja nuorisotyön järjestämään tapahtumaan osallistumista, josta oli osallistumiskommentti myös saman seurakunnan diakoniatyössä. Vapaaehtoisista oleva kommentti ei varsinaisesti viittaa nuoriin eikä lähetystyöhön, mutta se on mukana siksi, että siinä todetaan yhteisen virkistyspäivän suunnittelun vaihtuneen työalakohtaisiin päiviin. Kummilapsesta ollut kommentti ei anna ymmärtää, kumpi työmuodoista kummilapsen otti vai onko kummilapsi yhteinen, joten varma viittaus nuorisotyöhön sekään ei ole.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Nuorten tavoittaminen

Lähestymistapoja nuoriin näyttää aineiston perusteella olevan kaksi. Toisessa lähestytään suoraan nuoria ja toisessa heidät tavoitetaan nuorisotyön kautta. Miten nämä tavat vaikuttavat tavoittavuuteen? Jos lähestytään nuoria omasta työstä käsin suorilla kontakteilla, on hyvä mahdollisuus näyttää nuorille, että he ovat tervetulleita työalan toimintaan ja heistä ollaan seurakunnassa kiinnostuneita. Tähän ei tarvita suurta kutsumusta lasten ja nuorten kanssa toimimiseen tai oman ikäryhmän kanssa toimimista. Riippuen työntekijän aiemmasta tavasta tehdä työtä, voi nuorten tavoittaminen olla helppoa tai haastavaa. Ilman kontaktia tahoihin, jotka tavoittavat paljon nuoria, saattaa tavoittaminen ja yhteyden saaminen olla haastavaa.

Nuoriso- ja rippikoulutyön kautta lähestyminen on hyödyllistä, sillä heillä on jo keinot tavoittaa kattavasti eri ikäluokat ja muut tahot, jotka toimivat nuorten kanssa. On turhaa tehdä työtä tavoittavuuden kanssa, jos se työ on jo tehty. Näin ollen työalojen yhteistyö on hyvin perusteltua. Pelkät työalojen kouluvierailut ja päivänavaukset saavat ”naamat tutuiksi”, jolloin lähestyminen muissa asioissa helpottuu, kun ihminen työn takana on jo tavallaan tuttu.

On siis tärkeää, että molemmat otetaan huomioon työtä suunnitellessa, jos halutaan tarjota kattavasti toimintaa, johon seurakuntalainen voi tarttua. Tämä kaksijakoisuus on huomioitu myös Nuoret seurakuntalaisina -kehittämisasiakirjassa (Kirkkohallitus 2012a, 4.). On syytä katsoa toimintaa nuoren näkökulmasta käsin, mutta sen lisäksi sitä on tarkasteltava työn ja työntekijän näkökulmasta.

Huomion arvoista aineistossa on mielestäni myös se, että isosiin ja kerhonohjajiin kiinnitettiin hyvin vähän huomiota. Juuri näihin ryhmiin pitäisi mielestäni panostaa, sillä he ovat jo valmiiksi mukana toiminnassa, joten seurakuntalaisia ja vapaaehtoisia etsittäessä, luulisi sen olevan luonteva reitti muille työaloille. Isos-

toiminnan linjauksessa (Kirkkohallitus 2016, 61–63) puhutaan nuoresta seurakunnasta ja aikuisesta seurakunnasta. Jos näillä toiminnoilla on joku raja, niin oleellista olisi pohtia miten tämä raja ylitetään ja miksi tällainen raja on olemassa. Linjauksessa kysytäänkin monin tavoin, mitä jos aikuiset vapaaehtoiset ja isokset olisivat samalla tavalla kohdeltavia seurakuntalaisia. Heitä kutsuttaisiin samoihin tapahtumiin ja vastuutehtäviin, eikä räätälöitäisi kaikkea toimintaa erikseen.

7.2 Konkretian puute

Aineistoa läpi käydessäni huomasin, että konkreettiset suunnitelmat ja niiden arviointi kertomuksissa oli melko vähäistä. Lisäksi vain muutamassa seurakunnassa oli eritelty syitä, joiden vuoksi suunnitelmia oli jäänyt toteutumatta.

Rippikoulutiimissä kanttorit ovat toimineet suunnitelman mukaan (Alavuden seurakunta 2016).

Luettuani tämän toimintakertomuksesta etsin käsiini seurakunnan suunnitelman, josta ei löytynyt mainintaa siitä, miten kanttori osallistuisi toimintakauden aikana rippikoulutiimin toimintaan. Pelkkä kertomukseen laitettu ympäripyöreä lause ei anna mielikuvaa siitä, että toimintaa olisi todella mietitty. Samaa ympäripyöreyyttä oli havaittavissa useissa asiakirjoissa. itselleni lukijana heräsi pelkästään kysymyksiä sen sijaan, että kohdat olisivat kertoneet tehdystä työstä. Lauseista on vaikeaa saada kiinni ja hahmotella edes jonkinlaista konkreettista tulosta, jota kirjoittaa tutkimukseen.

Diakoniatyötä tukevat eri tavoin vapaaehtoiset seurakuntalaiset (Pie-tarsaaren suomalainen seurakunta 2016).

Toteutetaan lähetyskäsken mukaisesti niin, että seurakunnan kaikilla työmuodoilla olisi mahdollisuus osallistua lähetystyöhön (Evijärven seurakunta 2016).

Jäin miettimään, onko syy ympäripyöreille lauseille se, ettei tavoitteiden kirjaimista koeta tarpeelliseksi, koska asiakirjan sisältöä ei koeta merkitykselliseksi oman työn kannalta. Voi olla, että työvoima ei riitä kaikkeen vaadittuun, kun pitäisi

huomioida niin monia osa-alueita, että yksityiskohtaisemman suunnitelman luomiseen käytetty aika ei ole järkevää työajan käyttöä. En usko, ettei konkreettista toimintaa ole, se vain ei jostain syystä päädy kirjattavaksi suunnitelmiin.

Vahvistetaan jumalanpalveluselämän ja kaikkien muiden työalojen yhteyttä (Viitasaaren seurakunta).

Ihmisiä sitoutetaan enemmän seurakunta- ja jumalanpalveluselämään luomalla osallistava jumalanpalvelusyhteisö, ei kuitenkaan pakottaen vaan ihmisiä kutsuen (Alavuden seurakunta 2016).

Näiden kaltaisissa lauseissa jäin erityisesti kaipaamaan käytännön työn kuvausta, sillä jos nämä ajatukset tuottivat hedelmää, niin ne pureutuvat juuri niihin ongelmiin, jotka koetaan kirkossa haasteellisiksi. Nämä aiheet on nostettu ongelma-kohteiksi kirkon strategiamietinnöissään (Kirkkohallitus 2007, 22; 24). Henkilökohtaisesti en osaa tästä lauseesta toimintakertomuksessa tulkita, mitä jumalanpalveluselämästä vastaavat henkilöt aikovat vuoden aikana tehdä. Lause kuulostaa hienolta, mutta konkreettinen ja mitattavissa oleva sisältö ajatukselta puuttuu kokonaan.

Lähes ainoita kohtia aineistossa, jossa kiinnitettiin huomiota toiminnan todellisiin vaikutuksiin tai niihin pyrkimyksiin, joista toiminta on lähtöisin, on seuraavissa lähetystyön kommentteissa.

Kesällä 2015 oli joukko seurakunnan nuoria lähetysmatkalla Englannissa. Sen toivotaan kasvattavan hedelmää siten, että joku saisi lähetyskutsun. Myös nimikkolähettimme vierailu koululla, vaikutus on aina arvoitus, moni lähetti on saanut kutsun juuri vastaavanlaisen vierailun seurauksena. (Soinin seurakunta 2016.)

Lähetystapahtumien suunnittelussa ja toteutuksessa pyritään huomioimaan entistä paremmin lasten ja nuorten osallistuminen lähetystyön toimintaan. Tavoitteena on saada nuoria lähetystyön vastuuryhmän jäseneksi sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan lähetystyön tapahtumia. Vierailija osallistuu rippikoululeireille ja mahdollisuuksien mukaan myös muihin seurakunnan tilaisuuksiin. Nuoret mukana mm. tasaus-keräyksessä, kauneimmissa joululauluissa, lähetysmyyjäisissä, Jakaranda-tapahtumassa tulevana vuonna. (Alavuden seurakunta 2016.)

Näihin on lisätty pohdintaa toiminnan seurauksista ja konkreettisista toimenpiteistä, jolloin ainakin minulle tulee tunne, että toiminnan järjestämistä on todella pohdittu sen tuottamien mahdollisten tulosten kautta ja itse toiminnalla on selkeä tarkoitus. Toiminnan toteuttaminen ja vaikutusten arviointi lienee myös helpompaa, kun on tarkempi tieto siitä, mitä arvioidaan.

7.3 Mielikuva perheestä ja seurakuntalaisesta

Perheen käsite on sinänsä itsessään jo mielenkiintoinen, sillä perhetyö liitetään seurakunnissa yleensä vahvasti varhaiskasvatuksen yhteyteen ja siinä ovat apuna usein diakoniatyöntekijät, mutta usein painopiste on vahvasti pikkulapsiperheissä, vaikka itse perheen määritelmä on paljon laajempi. Tilastokeskuksen (i.a. 2017) määritelmän mukaan perheen muodostavat yhdessä asuvat avo- tai avioliitossa olevat tai parisuhteensa rekisteröineet henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole lapsia. Lapsiperheeksi tilastoissa määritellään perhe, jossa asuu vähintään yksi alle 18-vuotias lapsi.

Näen suuria mahdollisuuksia työn tavoittavuuden kannalta, kun tietoisesti laajennetaan perheen käsitettä koskemaan kaikenlaisia perheitä. Esimerkiksi rippikoululaisten perheisiin kiinnitetään toistaiseksi mielestäni melko vähäisesti huomiota, vaikka viime vuosina olenkin kohdannut työssäni enenevässä määrin erilaisia projekteja, joissa perhettä huomioidaan tietoisesti. Mahdollisuuksien lisäksi myös haasteita perheen kanssa tehtävään työhön tuo esimerkiksi yksinhuoltajaperheiden määrän lisääntyminen ja perheiden muuttojen yleistyminen vanhempien töiden perässä paikkakunnalta toiselle (Nuorisotutkimusseura 2015, 17).

Sukupolvien yhteen tuomisen näkökulmasta kiinnitin tässä aineistossa erityisesti huomiota riparimummi- ja vaaritoimintaan, koko lähettiperheen vierailuun nuortenillassa ja erilaisiin konsepteihin rakentaa sunnuntaipäivään tapahtumia, joissa järjestetään toimintaa kaikille ikäryhmille kaikkien työalojen toimesta. Lisäksi pa-

risuhdetyö ja diakoniatyön avustustyön huomioiminen erityisesti nuoren rippikoululaisen näkökulmasta ovat työmuotoja, joista juuri nuorten tulisi saada tietoa ennistä enemmän, jotta ne olisivat tuttuja toimintoja, kun seurakuntalaisuuden kokemus muuttuu enemmän aikuistuvaan suuntaan ja katse siirtyy rippikoulusta elämässä eteenpäin.

Perhejumalanpalvelus on sanana sellainen, että sinne ovat tervetulleita kaikki. Itse olen aina pohtinut, miksi kaikki jumalanpalveluksemme eivät ole perhejumalanpalveluksia. Kokemukseni mukaan perhejumalanpalvelus sanaa käytetään yleensä perhetyön järjestämistä jumalanpalveluksista ja monesti kohteena ovat lapsiperheet, sillä perhetyö toimii usein lapsityön sisällä. Olisi ehkä tutkimuksen kannalta ollut hedelmällistä tutkia myös perhetyön nuoriin viittaavaa sisältöä, mutta aikataulullisesti se ei tähän työhön sovi. Perheen käsite seurakunnassa ylipäänsä on mielenkiintoinen mielestäni juuri siksi, että nimenomaan perhetyön vahva yhteys lapsityöhön on erottanut sen omaksi kokonaisuudeksi, jolloin on haastavaa puhua perheen kanssa tehtävästä työstä muussa yhteydessä, sekoittamatta näitä kahta toisiinsa.

Aineiston yhdessä seurakunnassa iloittiin nuoremman väen osallistumisesta perhejumalanpalveluksiin. Kuulostaa siltä, että väen vähenemisen sijaan tässä on lähdetty hyvään suuntaan, jotta jumalanpalveluksen profiilia saadaan nostettua. Tämän lisäksi diakoniatyön perheeseen liittyvät kommentit antoivat kokonaisvaltaisen kuvan perheestä. Niissä puhuttiin yksinhuoltajista, lapsiperheiden avuntarpeesta ja rippikoulun maksuvapautuksista. Silti, kokonaismäärällisesti perheen huomioon ottavia kommentteja oli vain muutama, eikä niistä voi muodostaa kattavaa kokonaiskuvaa siitä, miten perhe kokonaisuutena työaloilla huomioidaan. Kommentit olivat hyvin lyhyitä mainintoja esimerkiksi perhemessuista tai -kerhoista ilman, että tekstistä voisi päätellä mitään siitä, millainen se perhe on, joka toimintaan osallistuu.

7.4 Työalojen kutoma verkko

Otan pohdintaan mukaan hetkeksi nuoret aikuiset, sillä tämä liittyy mielestäni oleellisesti toiminnan järjestämiseen työaloilla. Nuorten aikuisten toimintaan herättiin muutamia vuosia sitten, koska havaittiin heidän olevan yksi suuri joukko, joka eroaa kirkosta (kts. esim. Kirkkohallitus 2007, 16). Tähän ahdinkoon saatettiin perustaa työmuoto, joka nimettiin nuorten aikuisten työksi ja yhdelle työntekijälle annettiin vastuu tämän toiminnan pyörittämisestä. Kuitenkin esimerkiksi Nuoret seurakuntalaisina -kehittämisasiakirjassakin (Kirkkohallitus 2012a, 19.) todetaan tämän joukon olevan hyvin heterogeeninen ja vaikeasti tavoitettava. Yhden työntekijän olisi siis hallittava yhden ikäryhmän sisällä kaikki seurakunnan toimintamuodot. Hänen tulisi kasvattaa, julistaa, lähettää ja palvella.

Nyt kysynkin, ovatko nuorisotyöntekijää koskevat vaatimukset samat? Kuuluuko hänen hallita kaikki nämä osa-alueet ja jos hän ei hallitse, puuttuuko nuorilta seurakuntalaisilta kontaktipinta kyseiseen kirkon perustehtävään vai ottaako kyseisen perustehtävän hoidon osakseen joku toisen työalan työntekijä kaikkien ikäryhmien parissa tasapuolisesti? Tutkimukseni aikana huomioin, että monet toiminnot oli kuitattu kommentilla ”yhteistyö muiden työalojen kanssa”. Mielestäni tämä on täysin riittämätön suunnitelma, jos jo koko kirkon strategiatyöryhmä peräänkuuluttaa hyvin laadittuja suunnitelmia (Kirkkohallitus 2007, 24).

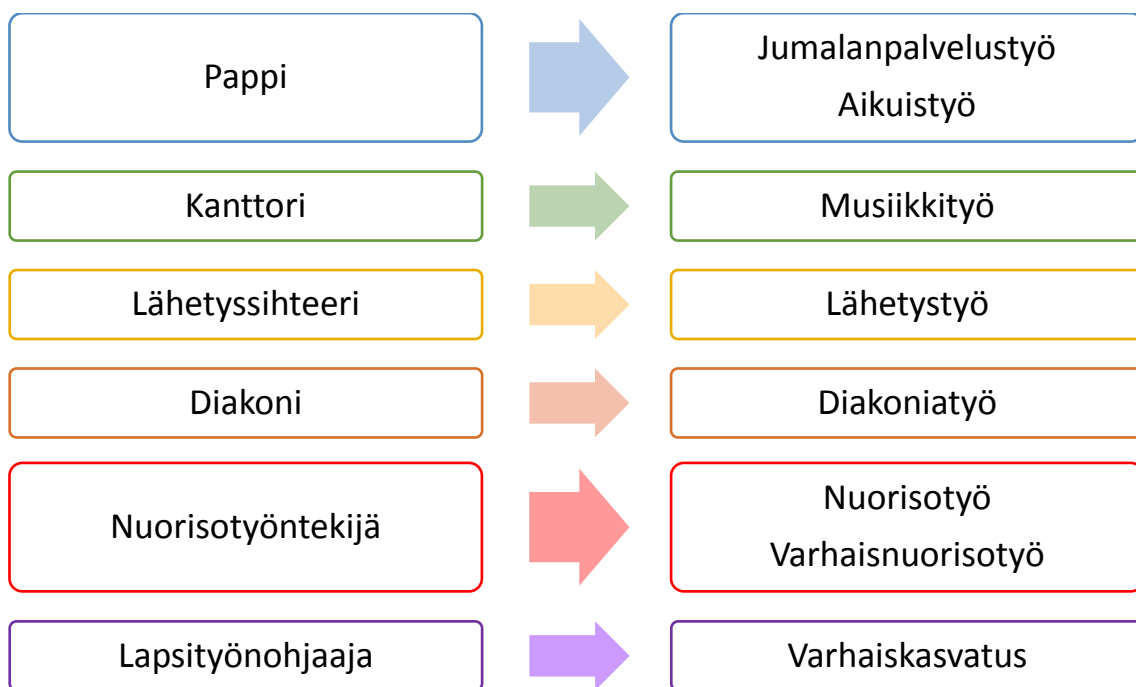
Kommenteissa oli myös niputettu usein lapset ja nuoret tai varhaisnuoriso- ja nuorisotyö. Voi olla, että pienessä seurakunnassa näitä töitä jopa hoitaa sama henkilö, mutta mielestäni kuitenkin nämä ikäryhmät tarvitsevat ainakin osittain täysin erilaista toimintaa, jolloin suunnitelmat tulisi tehdä täsmällisemmin kohdennettuna.

Jo pelkästään yhdistelmävirkoihin perehtyminen toisi varmasti näkökulmaa siihen, miten työalat kohtaavat käytännössä. Seurakunnat, joissa näitä yhdistelmiä mainittiin, ottavat varmasti huomioon molemmat puolet työssään, mutta rakentuuko työskentely yleensä toisesta työalasta käsin, johon yhdistetään toinen työala vai ovatko työalat samalla tasolla erikseen hoidettuna tai yhteen kietoutuneina, niin ettei tiedä kumpaa työnkuvaa oikeastaan toteutetaan. Jakautuvatko

työalat tasan vai onko toiselle asetettu enemmän painoarvoa? Esimerkiksi yhdessä tekstissä yhdistelmä nimettiin niin, että nuorisotyö sisältyy diakonian virkaan. Tarkoittaako tämä, että ensin hoidetaan diakoniatyön velvoitteet ja jäljellä olevaa aikaa voidaan käyttää nuorisotyöhön? Myös viranhaltijan koulutus tuo varmasti oman painotuksensa. Äskeisestä viittauksesta diakonian virkaan, johon sisältyy nuorisotyö, tulee ainakin itselle mieleen, että viranhaltija on koulutukseltaan diakoniatyöntekijä, mutta se, onko hänellä myös nuorisotyön koulutusta, ei ole niin selkeää.

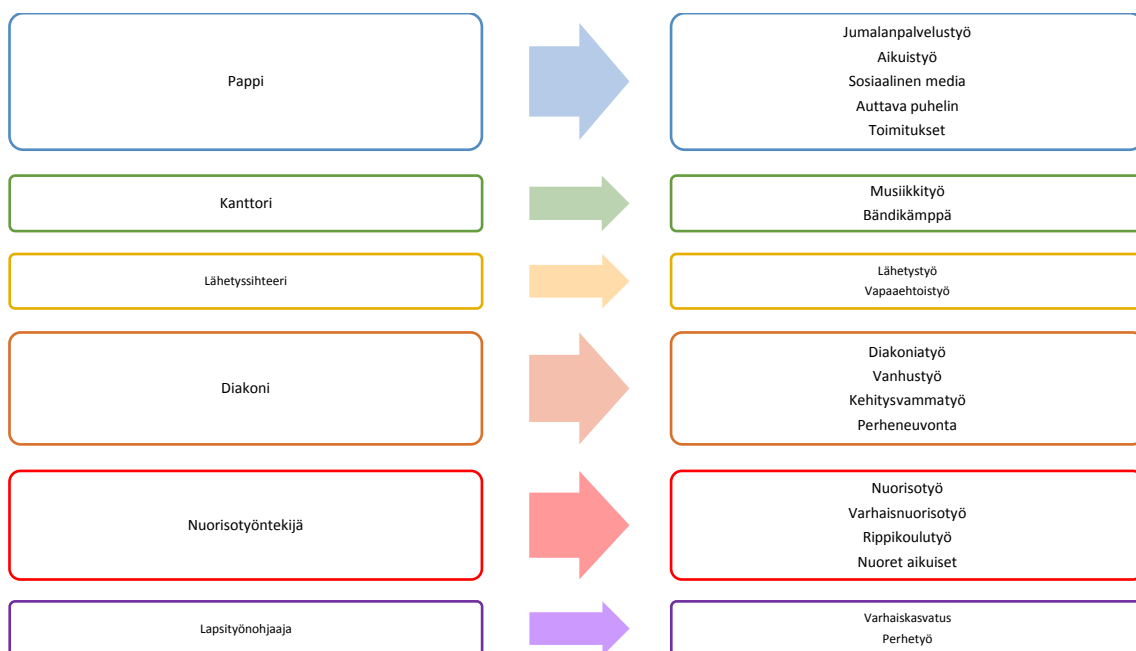
Toisin sanoen, jos työmuotona on esimerkiksi diakoniatyö, työntekijän tulisi pohdita työtään lasten, tyttöjen ja poikien, nuorten, nuorten aikuisten, aikuisten ja vanhusien näkökulmasta. Nuorisotyöntekijän taas tulisi ottaa huomioon työssään diakonia, lähetys, musiikki, jumalanpalveluselämä, vapaaehtoistyö, sosiaalinen media, kansainvälisyys, ekumenia ja niin edespäin. Tästä syntyy lopulta verkko, jonka tulisi kattaa kaikki seurakuntalaiset kaikissa tilanteissa.

Oletetaan, että seurakunnassa x on töissä pappi, diakoni, lähetyssihteeri, kanttori, lastenohjaaja ja nuorisotyöntekijä ja työaloina seuraavat: jumalanpalvelustyö, diakoniatyö, lähetystyö, musiikkityö, varhaiskasvatus, varhaisnuorisotyö, nuorisotyö ja aikuistyö. Toiminnasta laadittiin KUVAN 11 mukainen kaavio.

KUVA 11. Työnjako 1

Työ näyttää tässä vaiheessa selkeästi jakautuneelta ja tasaiselta. Tämän jälkeen huomattiin, että listaan täytyy lisätä vastuut toimituksista, rippikoulusta, perheyöstä, vanhustyöstä ja seurakunnan bändikämpästä. Seuraavaksi strategiapainotukset nostavat esiin nuoret aikuiset, sitten vapaaehtoistyön ja sosiaalisen median ja lisäksi rovastikunnallisesti yhteistyössä toteutetaan kehitysvammatyötä, auttavaa puhelinta ja perheneuvontaa. Seurakunnassa tehtiin uusi toimintakaavio (KUVA 12) näiden havaintojen pohjalta.

KUVA 12. Työnjako 2

Työn määrä hieman kasautui muutamille työntekijöille tässä jaossa, mutta edelleen seurakunnassa koettiin, että kokonaisuus on hallinnassa, eikä kuormita liikaa yksittäisiä työntekijöitä. Lisäksi työnjako tuntui edelleen selkeältä. Seuraavaksi haluttiin varmistaa, että kaikista työaloista löytyy vastaava työntekijä kaiken ikäisille seurakuntalaisille ja kokouksen jälkeen saatiin aikaan jälleen uusi kaavio (KUVA 13).

	Lapset	Varhaisnuoret	Nuoret	Nuoret aikuiset	Aikuiset	Vanhukset
Jumalanpalvelustyö	Pappi, kanttori lapsityöntekijä	Nuorisotyöntekijä, Pappi, kanttori	Nuorisotyöntekijä, Pappi, kanttori	Nuorisotyöntekijä, Pappi, kanttori	Pappi, lähetyssihteeri, diakoni, kanttori	Diakoni, pappi, kanttori
Sosiaalinen media	Lapsityöntekijä	Nuorisotyöntekijä	Nuorisotyöntekijä	Nuorisotyöntekijä	Pappi, diakoni, lähetyssihteeri	Diakoni, pappi
Auttava puhelin	Pappi, lapsityöntekijä, diakoni	Pappi, nuorisotyöntekijä, diakoni	Pappi, nuorisotyöntekijä, diakoni	Pappi, nuorisotyöntekijä, diakoni	Pappi, diakoni	Pappi, diakoni
Toimitukset	Pappi, kanttori	Pappi, kanttori	Pappi, kanttori	Pappi, kanttori	Pappi, kanttori	Pappi, kanttori
Musiikkityö	Lapsityöntekijä, kanttori	Kanttori, nuorisotyöntekijä	Kanttori, nuorisotyöntekijä	Kanttori, nuorisotyöntekijä	Kanttori, pappi, diakoni, lähetyssihteeri	Kanttori, pappi, diakoni
Bändikämpä	Lapsityöntekijä, kanttori	Nuorisotyöntekijä, kanttori	Nuorisotyöntekijä, kanttori	Kanttori, nuorisotyöntekijä	Kanttori	Kanttori
Lähetystyö	Lapsityöntekijä, lähetyssihteeri	Lähetyssihteeri, nuorisotyöntekijä	Lähetyssihteeri, nuorisotyöntekijä	Lähetyssihteeri, nuorisotyöntekijä	Lähetyssihteeri	Lähetyssihteeri
Vapaaehtoistyö	Lapsityöntekijä, lähetyssihteeri	Nuorisotyöntekijä, lähetyssihteeri	Nuorisotyöntekijä, lähetyssihteeri	Nuorisotyöntekijä, lähetyssihteeri	Lähetyssihteeri, pappi, diakoni	Lähetyssihteeri, pappi, diakoni
Diakoniatyö	Lapsityöntekijä, diakoni	Diakoni, nuorisotyöntekijä	Diakoni, nuorisotyöntekijä	Diakoni, nuorisotyöntekijä	Diakoni, pappi	Diakoni, pappi
Kehitysvamma työ	Diakoni, lapsityöntekijä	Diakoni, nuorisotyöntekijä	Diakoni, nuorisotyöntekijä	Diakoni, nuorisotyöntekijä	Diakoni	Diakoni
Perheneuvonta	Diakoni, lapsityöntekijä	Diakoni, nuorisotyöntekijä	Diakoni, nuorisotyöntekijä	Diakoni, nuorisotyöntekijä	Diakoni	Diakoni
Rippikoulutyö	Nuorisotyöntekijä, lapsityöntekijä	Nuorisotyöntekijä	Nuorisotyöntekijä, pappi, kanttori, lapsityöntekijä, diakoni, lähetyssihteeri	Pappi, nuorisotyöntekijä	Pappi	Pappi
Perhetyö	Lapsityöntekijä, diakoni	Nuorisotyöntekijä, diakoni	Nuorisotyöntekijä, diakoni	Nuorisotyöntekijä, diakoni	Diakoni, pappi	Pappi, diakoni

KUVA 13. Työnjako 3

Nyt kasassa on tiimit, joiden kesken tehdään yhteistyötä, kun aloitetaan suunnitelmien tekeminen laadukkaasta kohtaamisesta kaikille ikäryhmille. Värikoodit tulevat edellisistä suunnitelmista ja kuvastavat työntekijää, jonka vastuualueisiin toiminta luetaan. Nopeasti kuitenkin huomataan, että seurakunnassa x tarvitaan ikäryhmien lisäksi suunnitelmia muunkinlaisien ryhmien toiminnalle; esimerkiksi kehitysvammaisten rippikoulu tai perheiden jumalanpalvelus. Näinkin pienellä joukolla seuraava kaavio olisi jo melkoisen sekava. En yritä luoda kaaviota, vaan totean, että jo pelkästään tässä tutkimuksessa käytetyn nuorten näkökulman perusteella nykyinen yleisesti käytössä oleva työalajako on näin esitettynä melkoisen sekava. Resurssien vähenemisen myötä nykyinen työalajako kuormittaa mielestäni kohtuuttomalla tavalla yksittäistä työntekijää, esimerkiksi koulutuksen ja kehittämisen näkökulmista katsottuna.

Seurakunnissa on pitkään totuttu tekemään työalakohtaista työtä, mutta rakentamalla uutta toimintaa vanhojen päälle, on haastavaa pitää verkko ehjänä, niin että tavoitetaan kaikki seurakuntalaiset laadukkaasti joka osa-alueella. En ajattele, että toimintasuunnitelmiin ja -kertomuksiin kirjataan kaikki toiminta, mutta

toiminnan laajuuden ja pirstaleisuuden vuoksi jää moni kirjaus varmasti pinta-raapaisuksi, joka ei palvele toimintasuunnitelmien ja -kertomusten laatijoita eikä niiden lukijoita, joten perinpohjainen perustehtävän kirkastaminen ainakin tämän tutkimuksen valossa olisi suotavaa.

Tätä työtä on ainakin strategiatasolla jo kirkossa aloitettu hahmottelemalla työnjakoa julistuksen, kasvatuksen, palvelun ja lähetyksen tehtävien kautta (KUVA 14). Lisäksi tähän tutkimuksen aihealueeseen liittyen, myös perheen merkitystä on lähdetty korostamaan uusimmissa pohdinnoissa (Kirkon tutkimuskeskus 2016c, 257–258). Aikuiset seurakuntalaisina -kehittämisasiakirjassa (Kirkkohallitus 2012b, 12) todetaan, että 17 % seurakunnista nelivuotiskaudella 2008–2011 ei käyttänyt toiminnan rakenteena työmuoto-, alue- tai kappeliseurakuntarakennetta. Yksi tutkimuksen seurakunnista oli laatinut suunnitelmat ja kertomukset edellisen kuvan esittämän jaon mukaisesti. Suurin osa seurakunnista on siis jollain tasolla tekemisissä tässä kappaleessa muotoillun työalojen verkon kanssa.

(Kirkkohallitus i.a.)

KUVA 14. Seurakuntaelämä

Tämä tutkimus vahvistaa mielestäni omalta osaltaan havaintoa siitä, että tämänhetkisessä toimintaympäristössä, jossa reagoinnin on oltava vähintäänkin

ketterää, olisi tärkeää tiedostaa tarve kokonaisvaltaiselle muutokselle seurakuntien työnjaossa ja työskentelykulttuurissa. jos halutaan tuottaa laadukasta toimintaa seurakuntalaisille kaikissa ikäryhmissä.

7.5 Nuorten huomiointi asiakirjoissa

Nuorten huomioiminen tutkimuksen työalojen kertomuksissa vaihteli paljon. Joissain seurakunnissa mainintojen määrä oli hyvin vähäinen ja niiden muotoilu oli yleistävä ilman selkeää kuvaa konkreettisesta toiminnasta. Toisissa seurakunnissa oli kertomusvuonna painopisteenä nuorisotyö ja näissä tapauksissa sekä nuoriin liittyvien kommenttien määrä että konkreettiset toiminnan kuvaukset olivat huomattavasti laajempia ja moninaisempia kuin muissa seurakunnissa.

Toisaalta materiaalia analysoitavaksi löytyi odotuksia enemmän, mutta toisaalta sisällön perusteella kommentteista tulivat mieleen lähinnä pakolliset kliseet, joiden ei uskota vaikuttavan mihinkään konkreettisesti. Ajattelen, että todellista halua lähteä taistelemaan maallistumista vastaan ruohonjuuritasolla ei juuri yleistäen ole. Lisäksi tuntuu, että toisen työalan piiriin kuuluvaan ei varsin uskalleta panostaa, koska tässä kehitysvaiheessa, jossa toimintaa supistetaan, pelätään sen vievän resursseja omalta työalalta.

Jos tarkastellaan erikseen tutkimuksessa olevia työaloja, jumalanpalvelustyön kommentteista tulee kuva siitä, että ainakin joissain seurakunnissa oli tehty huomioita siitä, että nuorten kanssa ja nuorille suunnattu toiminta tuo jumalanpalvelukseen keskimääräistä enemmän väkeä. Esimerkkinä mainittakoon kommentit, joista toisessa todettiin konfirmaation olleen väkirikkein jumalanpalvelus ja toisessa se, että nuorten valmistelemat messut kokoavat kirkkoon aikuisempaakin väestöä. Jälkimmäisessä kommentissa huomiot oli tehty jo edellisenä vuonna ja siksi toimintaan oli edelleen panostettu enenevässä määrin. Tällaisten huomioiden soisi leviävän myös muiden seurakuntien tietoisuuteen.

Musiikkityössä tärkeä yhteistyö nuorten tavoittamiseksi tehtiin monessa tapauksessa perinteisen messusäestyksen ja rippikoulun lisäksi koulumaailmassa. Nuoret tuntuvat olevan toivottu piristys messuavustajien joukkoon ja heistä iloittiin. Musiikkityössä uskaltauduttiin myös pohtimaan muutamissa toimintakertomuksissa sitä, että tavoitteisiin ei aina päästy. Syyksi mainittiin työntekijävaihdokset ja etenkin työntekijän puute, mutta eräässä tapauksessa uusi työntekijä myös muutti työn painotusta enemmän nuorten suuntaan. Merkillepantavaa on mielestäni se, että asiakirjoista löytyi mainintoja muutamasta nuorisotyön musiikkitapahtumasta, mutta yhtäkään näistä ei mainittu nimenomaan musiikkityön asiakirjoissa.

Diakoniatyössä tavoitavuus painottuu selkeästi rippikouluun ja keskittyy siellä oppitunteihin ja diakoniatyön tutuksi tekemiseen. Jäin kaipaamaan kommentteja nuorten auttamisesta ja kuulemisesta. Nuorisodiakoni työntekijänä on harvinaisuus, tässä tutkimuksessa oli yksi yhdistetty nuoriso- ja diakoniatyön virka. Eri-tyisnuorisotyö on mielestäni rinnastettavissa nuoriin kohdistuvana diakoniatyönä, mutta pikaisen tarkastelun perusteella niitäkään virkoja ei monia ole ja ne ovat lähinnä suurimmissa seurakunnissa, joten nuoriin kohdistuva diakoniatyö on toivottavasti vahvasti perusnuorisotyön hallussa, sillä vain muutamassa asiakirjassa huomioitiin erikseen nuoret avuntarvitsijoina. Diakonia on toki painottunut vahvasti kirkossamme vanhusten ja köyhien auttamiseen, mutta toivottavasti nuoret eivät jää tämän vuoksi väliinputoajiksi.

Lähetystyön vahvuus näyttää tekstien perusteella olevan erilaiset tapahtumat ja vierailut, joilla tuodaan tuulahdus lähetystyötä ja ympäröivää maailmaa nuorten tietoisuuteen. Nuoria kannustetaan mukaan lähetystyön matkoille, mikä tuo varmasti suuren hyödyn näkyvyydelle, kun nuoret itse ystäväpiirissään jakavat kokemuksiaan. Lähetystyössä oli erityisesti huomioitu haasteellisuus saada vapaaehtoisia toimintaan ja tähän haasteeseen toivottavasti pureudutaan huomioden jälkeen entistä suuremmalla innolla, sillä tämä haaste on todettu jo koko kirkon strategiamietinnöissään (esim. Kirkkohallitus 2007, 24).

7.6 Nuorten tavoittaminen toimintaan

Kirkkohallituksen (2007, 24.) strategiatyöryhmä nimesi yhdeksi ongelmaksi vapaaehtoisten tavoittamiselle suunnitelmien puutteellisuuden. Tämän tutkimuksen perusteella sanoisin, että jos toimintasuunnitelmat nimensä mukaisesti ovat juuri tätä varten, toivottua parannusta ei ole tapahtunut. Ongelma vapaaehtoisten seurakuntalaisten tavoittamisesta oli kuitenkin havaittu, mutta tarkempia käytännön suunnitelmia yritykseen muuttaa tätä trendiä ei asiakirjoista löytynyt. Ehkä tarkasteluun pitäisikin ottaa tässä tapauksessa myös edellinen ja seuraava vuosi, jotta voitaisiin todeta, vaikuttavatko tällaiset havainnot kertomuksissa seuraavan suunnitelman laatimiseen.

Samassa kirkkohallituksen strategiassa todettiin muutamiaakin kertoja jo 10 vuotta sitten, että internet on yhä tärkeämpi väline toiminnalle ja ihmisten tavoittamiselle. Huomionarvoista on, etenkin kun tiedetään nuorten sosiaalisen median käytön kasvu viime vuosina, ettei yhdessäkään asiakirjassa ollut ainuttakaan kommenttia tai suunnitelmaa sosiaalisen median hyödyntämisestä seurakuntalaisten kohtaamisessa. Tarvitaanko nyt siis uusi työala, jonka vastuualueena on sosiaalinen media vai pitäisikö työntekijöiden koulutusta tässä asiassa lisätä? Toisaalta kirkon strategiat, joihin viimeisimmässä nelivuotiskertomuksessakin (Kirkon tutkimuskeskus 2016b, 20.) viitataan korostavat jo nimeltään läsnäoloa ja kohtaamista. Seurakunnan vahvuus on nimenomaan aina ollut jalkautuminen ihmisten keskelle ja fyysinen kohtaaminen. Onko kohtaaminen sosiaalisessa mediassa kuitenkin monelle työntekijälle sen verran vieras ajatus, että siihen ei taidot tai uskallus riitä etenkin nuorten kanssa, jotka ovat kasvaneet enemmän osan elämästään sosiaalisen median vaikutuksen piirissä?

Sanoisin, että virallisissa strategioissa ja nelivuotiskertomuksissa, joihin tässä työssä on viitattu, näkyy se, että teoreettisella tasolla kirkossa on tunnistettu monia näitä ongelmia, jotka näkyvät erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten keskuudessa kulttuurin muuttuessa, mutta tutkimuksen asiakirjojen perusteella käytännön tasolla ei tarpeeksi rohkeasti lähdetä uudistumaan tarvittavaa vauhtia. Mielestäni yksi syy tähän saattaa olla se, että kirkon henkilöstön ja luottamushenkilöiden ikärakenne painottuu kohta eläköityvään tai jo eläkkeellä olevaan väestöön

(Kirkon tutkimuskeskus 2016b, 111, 115). Mielestäni tämä voi olla yksi syy siihen, miksi toimintaa ei rohkeasti uudisteta, sillä heidän arvomaailmansa on muotoutunut historiallisesti hyvin erilaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa kuin missä tämän hetken nuoret muodostavat omaa arvomaailmaansa.

Uusimman nelivuotiskertomuksen (Kirkon tutkimuskeskus 2016b, 52.) mukaan sosiaalinen media on arkipäivää suurelle osalle aktiivi-ikäistä väestöä. Edellisestä pohdinnasta poiketen voi olla, ettei se näy asiakirjoissa siksi, koska se on myös kirkon työssä jo arkipäivää. Myös tässä tapauksessa hyödyllistä olisi ollut, jos toimintasuunnitelmiin ja -kertomuksiin olisi kirjattu enemmän konkreettista toimintaa, sillä silloin voitaisiin todella perehtyä siihen, onko edellä mainituista ajatuksista jompikumpi lähellä totuutta vai onko sosiaalisen median näkymättömyydelle vielä joku muu mahdollinen selitys.

7.7 Kuva nuoresta

Millainen sitten on tämän tutkimuksen mukaan se nuori, joka on seurakunnan jäsenenä? Hän on rippikouluun tuleva nuori, joka kohtaa seurakunnan edelleen koulussa ja rippikoulun aikana. Hän kuuntelee säännöllisesti seurakunnan työntekijän pitämää aamunavausta ja käy koulukirkossa. Hän osallistuu isoskoulutukseen tai toimii kerhonohjaajana, mutta useimmiten hänet kohdataan toiminnoissa, joissa tavoitetaan suuria massoja. Hänet on vaikea motivoida aktiiviseksi seurakuntalaiseksi, mutta kun hän osallistuu, hän on haluttu ja iloittu henkilö, jonka läsnäolo saa muutkin ihmiset liikkeelle. Häntä avustetaan elämässä ainakin rippikoulun yhteydessä ja siinä tapauksessa, että perheitä kohdattaessa hän on paikalla. Tärkeänä hänen kohdallaan pidetään myös yleisellä tasolla seurakunnan toimintaan tutustumista ja sen eri osa-alueiden hahmottamista.

Tätä syntynyttä näkemystä tukee ainakin osittain uusimman kirkon nelivuotiskertomuksen (Kirkon tutkimuskeskus 2016c, 110–145) kasvatusaiheiset pohdinnat. Siinä pääpaino oli kristillisessä kasvatuksessa, josta ollaan huolissaan, sillä sen koetaan heikentyneen. Sukupolvelta toiselle siirtyvä tieto ja perinteet eivät ole enää yhtä vahvoja kuin ovat ennen olleet. Kotoa saatu kristillinen kasvatusta on

suuressa roolissa ihmisen kasvaessa itsenäiseksi aikuiseksi ja tämän tukemiseen halutaan kirkossa seuraavaksi paneutua tarkemmin. Nelivuotiskertomuksen tutkimuksessa myös kouluyhteistyö näytti runsaalta ja suomalaisten asenteet sitä kohtaan ovat myönteisiä. Kouluyhteistyöhön liittyviä viittauksia oli myös omassa aineistossani runsaasti muuhun toimintaan verrattuna.

Itselleni heräsi tutkimusta tehdessä vahvasti ajatuksia siitä, miten perheen huomioiminen kokonaisuutena oli vähäistä aineistossa. Muutenkin olen pohtinut omassa työssäni sitä, miten perhetyö määritellään ja ketkä sitä nimellisesti tekevät, sillä perhetyö toimintamuotona ei mielestäni kata läheskään kaikkea perheen parissa tehtävää työtä ja näin ollen sen ulkopuolella tehtävää työtä perheiden parissa ei ajatella samalla tavoin varsinaisena perhetyönä. Uusimmassa nelivuotiskertomuksessa (Kirkon tutkimuskeskus 2016c, 257–258) on nostettu seuraavaksi haasteeksi sama näkökulma: kodin kristillisen kasvatuksen tukeminen sekä kummien ja perheiden tukeminen. Uusia toimintoja, joiden suuntaan toimintaa voisi kehittää, olisivat esimerkiksi koulujen loma-ajat ja perheiden yhteinen toiminta. Nuori olisi siis syytä nähdä pelkän itsensä sijaan nimenomaan perheensä jäsenenä ja osana kokonaisuutta. Nuoreen vaikuttaa myös vanhempien ja sisarusten osallistuminen seurakunnan toimintaan. Koko perhettä koskettavia toimintoja tulisi lisätä sen sijaan, että keskitytään pelkästään yksittäisiin työaloihin tai ikäryhmiin.

Tutkimukseen osallistuneissa seurakunnissa oli havaittavissa muutamia samansuuntaisia ajatuksia, mutta kokonaisuutta tarkastellen perheen merkitys ei vielä korostunut asiakirjoissa. Joissakin seurakunnissa oli alettu suunnittelemaan koko perheen yhteisiä tapahtumia kaikkien työmuotojen yhteistyössä. Jumalanpalvelustyössä oli saatu positiivisia kokemuksia useampia sukupolvia koskettavien tilaisuuksien suosiosta. Kuva nuoresta perheenjäsenenä on siis kirkon tulevaisuuden kannalta tärkeä ja huomionarvoinen elementti tulevissa toimintasuunnitelmissa ja -kertomuksissa.

8 POHDINTA

8.1 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimusongelmani lähti liikkeelle osittain omista kokemuksista työssäni ja on tärkeää huomioida ennakkoasenteiden vaikutus tutkimusta tehdessä ja pyrkiä objektiivisuuteen tekstin tulkinnassa. Lukija voi tuoda tekstin tulkintaan sellaista mikä ei kuulu siihen, kuten omia odotuksia, vieraan teorian tai tarkoitushakuisen tavan assosoida (Hannula 2007, 122). Yleistäen laadullisessa tutkimuksessa luetun ymmärtämiseen kiinnitetään huomiota kahdesta näkökulmasta. Siitä, miten tutkija ymmärtää tutkittavan kohteen tuottaman kirjallisen materiaalin ja siitä, miten joku toinen ymmärtää tutkijan laatiman raportin. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 70–71.)

Tutkimuksessa käsitellään Lapuan hiippakunnan seurakuntien toimintasuunnitelmia ja -kertomuksia. Sitä kirjoittaessa oli pohdittava, onko tarpeellista tuoda esiin eri seurakuntia nimeltä vai riittääkö yleiskuva ilman tarkempaa määrittelyä esimerkiksi siitä, mistä seurakunnasta tietyt nostot ovat lähtöisin. Kuula & Tiitinen (2010, 452) toteavat artikkelissaan, että aineistosta voi poistaa tunnistetiedot, jos niiden säilyttäminen ei ole analyysille välttämätöntä. Päädyin käsittelemään tutkimusseurakuntia niin, että tiivistäessäni tekstiä analyysia varten, pyrin poistamaan tunnistetietoja, jotta minun olisi helpompi lukea tekstiä neutraalisti. Tutkimuksessa saattaa kuitenkin esiintyä tunnistettavia paikkoja ja nimiä, sillä kyseessä on kuitenkin avoin julkinen materiaali, jonka kuka tahansa voi saada luettavaksi ja selvittää halutessaan tekstien alkuperän.

Johtuen työskentelyhistoriastani Lapuan hiippakunnassa minulla on jonkinlainen käsitys nuorten kanssa tehtävästä työstä alueella. Tästä syystä minulla oli aihetta pohtiessani ennakkoasenne siihen, miten nuori seurakuntalainen mahdollisesti tulee näkymään tutkittavassa aineistossa. Toisaalta juuri tämä ennakko-oletus sai minut valitsemaan kyseisen aiheen tutkimuskohteekseni.

Myös aineiston valintaan vaikutti vahvasti se, että halusin neutraalin aineiston, johon ei voi enää vaikuttaa. Halusin tietoisesti hylätä haastattelututkimuksen, sillä koen, että haastateltavat olisivat saattaneet kertoa ennemminkin siitä, mitä he ihanteellisessa tilanteessa haluaisivat tehdä, kuin siitä mitä todellisuudessa tehdään. Koska lopulliseksi tutkimuskohteeksi rajautui vain neljä työalaa, ei tutkimusmateriaalin joukossa ole itse tuottamaani materiaalia, mutta työpaikkani Seinäjoen seurakunta on mukana tutkimusseurakunnissa.

Joku toinen tutkija saisi koottua samasta aineistosta mahdollisesti erilaisen tulokinnan. On myös otettava huomioon, että vaikka ohjeet toimintasuunnitelmiin ja -kertomuksiin ovat samat kaikille, jokainen työntekijä kirjoittaa omasta näkökulmastaan käsin, jolloin työn käytäntö ja kirjallinen materiaali saattavat poiketa toisistaan. (Eskola & Suoranta 1998, 139–143.)

Työssäni kirjallisen aineiston analysointia tapahtui päällekkäin muiden työvaiheiden kanssa, jonka takia omien ratkaisujen tiedostaminen ja niiden jatkuva avoin kirjaaminen olivat tärkeitä. Eskolan & Suorannan (1998, 151) mukaan tutkijan on jatkuvasti pohdittava tekemiään ratkaisuja ja ottamaan kantaa sekä analyysin kattavuuteen että tekemänsä työn luotettavuuteen. Työn aikana jouduin useamman kerran palaamaan aineiston pariin tarkistamaan, että muistamani asiat todella löytyvät kirjoitettuna tekstistä, eivätkä ole vain oletuksia, jotka ovat syntyneet, kun eri tekstit sekoittuivat mielessäni.

Tutkimusaineiston rajaamiseen vaikutti aineiston pysyminen sopivan kokoisena vastaamaan aikaa, joka tutkimuksen tekemiseen oli varattu. Suppeampi aineisto mahdollisti tarkemman läpikäymisen. Alkuperäisten tutkimuskysymysten tarkentuessa, myös osa työaloista karsiutui tutkimuksen ulkopuolelle. Halusin tutkimuksen edetessä keskittyä nimenomaan työaloihin, jotka eivät ole tietyille ikäryhmälle suunnattuja, jotta tutkimuksen aikana esiin tullut työalojen toiminnan verkko olisi kehyksenä nuorten äänen tarkastelulle. Tämä työalojen merkitys muotoutui selkeästi vasta työtä tehdessäni ja se suuntasi vahvasti sekä omaa näkökulmaani että kirjallisuutta, johon aineistoa peilasin.

8.2 Jatkotutkimusaiheet ja tulevaisuus

Työtä tehdessä oli vaikeaa pysytellä aihealueessa, sillä mielenkiintoisia sivujuonia löytyi jatkuvasti. Lisätutkimuksen arvoista olisi mielestäni verrata tämän tutkimusaineiston kaltaista kirjallista materiaalia analyysin jälkeen työntekijöiden haastatteluiden avulla käytännön työhön. Mahdollisimman realistinen kuva toimintasuunnitelmien ja -kertomusten välittämänä olisi työyhteisöä ja luottamuseliimiä parhaiten palvelevaa ja niiden laatiminen todella toisi apua työn suunnitteluun, kun ne sidottaisiin konkreettisiin toimintasuunnitelmiin johdonmukaisesti.

Toinen mielenkiintoinen tutkimuskohde uusimman nelivuotiskertomuksenkin (Kirkon tutkimuskeskus 2016c, 123) valossa olisi perhetyön määritelmä eri seurakunnissa. Nuorissa on yhä enemmän niitä, joiden kristillinen kasvu ei ole saanut paljoa tukea kodin kautta. Tällä hetkellä painotetaan, että nuorisotyön olisi puuttuttava asiaan, mutta näkisin, että asia vaatii laajempaa pohdintaa työalojen vastuista. Kuinka työalat tulevaisuudessa saadaan tavoittamaan kokonaisvaltaisesti seurakunnan eri ikä- ja muut ryhmät niin, että työntekijän identiteetti oman alansa asiantuntijana säilyisi vahvana, vaikka työ välillä suuntautuisi niin sanotusti toisen työntekijän alueelle. Työ tulisi muodostaa sellaiseksi, ettei yhteistyötä resurssien pienentyessä pelättäisi siksi, että oma työnkuva tuntuisi muuttuessaan olevan vaarassa.

Yhteiskunnan nopea muutostahti ja vaatimukset edelleen uusille muutoksille näkyvät tutkimuksen kanssa keskustelelevassa teoriassa ja tutkimusaineistossa. Haasteena on saada uudistukset tuntumaan omilta ja siltä, ettei seurakunnan ja kirkon ydin ole katoamassa mihinkään, vaikka itse toiminta uusien tuulien myötä muotoutuisi joissain kohdissa hyvinkin erilaiseksi. Nuoret tarvitsevat edelleen ympärilleen turvallisia aikuisia, vaikka aikuisuuden ja nuoruuden rajat muuttuvat ja elävät sukupolvien myötä. Uuden ja välillä välttämättömän muutoksen keskellä on mielestäni tarpeen kuitenkin myös muistaa ja säilyttää yhteys vanhaan ja pysyvään. Muutos vain muutoksen vuoksi on turhaa, mutta sitä ei pitäisi pelätä vetäytymällä pitämään kiinni perinteistä, jotka haittaavat aitoa kohtaamista enemmän kuin edistävät sitä.

LÄHTEET

- Brisk-Mosander, Kristiina 2013. Rippikoulun haastavat tilanteet. Työntekijöiden kokemuksia nuorten kanssa työskentelystä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Hannula, Aino 2007. Systemaattinen tekstianalyysi. Teoksessa Eija Syrjäläinen, Ari Eronen & Veli-Matti Värri (toim.) Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin. Tampere: Tampereen yliopistopaino. 111–125.
- Harry, Frédérique 2014. Discourses on Religion and Identity in Norway: Right-Wing Radicalism and Anti-Immigration Parties. Teoksessa Ismail Mesut Sezgin, Johan Leman & Erkan Toguslu (toim.) New Multicultural Identities in Europe: Religion and Ethnicity in Secular Societies. Leuven: Leuven University Press. 161–170.
- Hshieh, Hsiu-Fang & Shannon, Sarah E. 2005. Three approaches to qualitative content analysis. Teoksessa: Qualitative Health Research / November 2005. Sage Publishing. Verkkojulkaisuna: <http://qhr.sagepub.com/content/15/9/1277>. 1277–1288.
- Kirkkohallitus 2004. Kirkon lähetystyön neuvottelukunnan mietintö. Julkaisusarja C.
- Kirkkohallitus 2007. Meidän kirkko – Osallisuuden yhteisö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategiaa vuoteen 2015 laatineen työryhmän mietintö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskushallinto. Sarja C 2007:10.
- Kirkkohallitus 2012a. Nuoret seurakuntalaisina. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2012:6.
- Kirkkohallitus 2012b. Aikuiset seurakuntalaisina. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2012:7.
- Kirkkohallitus 2016. Isoja ihmeitä. Isostoiminnan linjaus 2016. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 43. Kirkon kasvatus ja perheasiat. Kuopio: Grano.

- Kirkkohallitus 2017. Sakasti. Palvelu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon työntekijöille ja toimijoille. Viitattu 5.11.2017. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content369DA7> ja <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content49204B>.
- Kirkkojärjestys 1993/1055, 8.11.1991. Viitattu 29.5.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055#L15>.
- Kirkon tutkimuskeskus 2008. Monikasvoinen kirkko. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2004–2007. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 103.
- Kirkon tutkimuskeskus 2012. Haastettu kirkko. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008–2012. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 115.
- Kirkon tutkimuskeskus 2016a. Kirkon jäsenyys 2015. Verkkojulkaisuna: <https://www.kirkontutkimuskeskus.fi/viz?id=14>.
- Kirkon tutkimuskeskus 2016b. Erilaistuva kirkko. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2012–2015: Katsaus kirkon työhön. Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 47.
- Kirkon tutkimuskeskus 2016c. Osallistuva luterilaisuus. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2012–2015: Tutkimus kirkosta ja suomalaisista. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 125.
- Koponen, Auli & Kousa, Taava 2015. ”Minun tieni” Nuorten tie Mäntyharjun seurakunnasta uudelle paikkakunnalle. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Koskela, Hannu 2000. Haasteellinen toinen ammattioppilaitoksessa. Joensuun yliopisto. Erityiskasvatuksen laitos. Lisensiaatintyö.
- Koskela, Hannu 2007. Grounded Theory. Teoksessa Eija Syrjäläinen, Ari Eronen & Veli-Matti Värri (toim.) Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin. Tampereen yliopistopaino Oy: Tampere. 91–110.
- Kuula, Arja & Tiitinen Sanni 2010. Eettiset kysymykset ja haastattelujen jatkokäyttö. Teoksessa Johanna Ruusuvaari, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen (toim.) Haastattelun analyysi Tampere: Vastapaino. 446–459.
- Lapuan hiippakunnan verkkosivut 2016. <http://www.lapuanhiippakunta.fi>. Viitattu 29.5.2016.

- Legrand, Vincent 2014. 'Anti-Islamization of Europe' Activism or the Phenomenon of an Allegedly 'Non-racist' Islamophobia: A Case Study of a Problematic Advocacy Coalition. Teoksessa Ismail Mesut Sezgin, Johan Leman & Erkan Toguslu (toim.) *New Multicultural Identities in Europe: Religion and Ethnicity in Secular Societies*. Leuven: Leuven University Press. 139–159.
- Luomanen Jari 2010. Straussilainen Grounded Theory -menetelmä. Teoksessa Johanna Ruusuvuori, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen (toim.) *Haastattelun analyysi*. Vastapaino: Tampere. 351–370.
- NUORA 2014. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman 2012–2015 vuosiarviointi 2013. Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta.
- Nuorisotutkimusseura 2006. Uskon asia. Nuorisobarometri 2006. Nuorisoasiain neuvottelukunta, julkaisuja 34. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 67. Opetusministeriö. Nykypaino: Helsinki.
- Nuorisotutkimusseura 2015. Arjen jäljillä. Nuorisobarometri 2015. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja, nro 93. Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012–2015. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:6.
- Pruuki, Lassi 2009. Miten rippikoulussa opetetaan? Teoksessa Tapani Innanen & Kati Niemelä (toim.) *Rippikoulun todellisuus*. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 107. Kirkon tutkimuskeskus: Tampere. 62–77.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Siltala, Juha 2013. Nuoriso - Mainettaan parempi? Helsinki: WSOY.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2016. Seurakunnat > Hallinto. <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/E38C6BD5BED5814EC22570970045703E>. Viitattu 24.1.2016.
- Tilastokeskus 2017. Tietoa tilastoista. Viitattu 24.11.2017. <http://www.stat.fi/meta/kas/perhe.html>.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2003. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

- Virolainen, Sinikka 2013. Nuorten vapaaehtoistoiminnan kehittäminen Launeen ja Salpausselän seurakunnassa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Yeung, Anne Birgitta 2002. Nuorten osallisuus vapaaehtoistoiminnassa ja seurakunnassa. Teoksessa: Anu Gretschel (toim.) Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. Artikkeleita osallisuudesta. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

TUTKIMUSaineisto

- Alavuden seurakunta 2016. Alavuden seurakunta, Talousarvio 2015, Talous- ja toimintasuunnitelma 2016–2017 ja Alavuden seurakunta, Tasekirja 2015.
- Evijärven seurakunta 2016. Toimintasuunnitelma ja toimintakertomus.
- Isonkyrön seurakunta 2016. Tasekirja, tilinpäätös ja toimintakertomus 2015.
- Kihniön seurakunta 2016. Toimintasuunnitelma ja toimintakertomus.
- Parkanon seurakunta 2016. Talousarvio vuodelle 2015. Taloussuunnitelma vuosille 2015–2017 ja Toimintakertomus vuodelta 2015.
- Pietarsaaren suomalainen seurakunta 2016. Toimintasuunnitelma 2015 ja Toimintakertomus 2015.
- Seinäjoen seurakunta 2016. Talousarvio 2015, Toimintasuunnitelma 2016–2017 ja Seinäjoen seurakunnan toimintakertomus 2015.
- Soinin seurakunta 2016. Soinin seurakunnan toimintasuunnitelma vuodelle 2015 ja Soinin seurakunnan toimintakertomus 2015.
- Toivakan seurakunta 2016. Toivakan seurakunta, toimintakertomus 2015.
- Viitasaaren seurakunta 2016. Toimintasuunnitelma 2015 ja Toimintakertomus 2015.
- Vähänkyrön seurakunta 2016. Vähänkyrön seurakunnan tavoitteet vuodelle 2015 ja Vähänkyrön seurakunnan toimintakertomus 2015.

LIITE 1 Katgoria nuoret ja nuorisotyö

Jumalanpalvelus

Nuorten jumalanpalvelus

Nuorten kasvattaminen kiinteämmin seurakunnan jumalanpalveluselämään.

Kutsutaan nuoria mukaan jumalanpalvelusryhmiin.

Nuorten omaehtoisten jumalanpalvelusten toteuttaminen.

Nuorten osallistumista jumalanpalvelusten suunnitteluun ja toteuttamiseen lisätään.

Järjestetään jumalanpalveluksia, joissa nuoret ovat vastuunkantajina.

Haasteena on saada jumalanpalvelus rakkaaksi ja tärkeäksi eri ikäisille ihmisille, erityisen tärkeää on panostaa nyt lapsiin ja nuoriin. On tärkeää miettiä, miten ne, jotka ovat jo jossakin työmuodossa mukana, voisivat löytää tiensä myös jumalanpalveluksiin.

Tavoitteena ollutta nuorten omaehtoisten jumalanpalvelusten toteuttamista ei saatu käynnistymään.

Ilahduttavasti perhejumalanpalvelukset ja erityismessut saavat nuoremman väen kirkkoon.

Nuorten raamattupiiri oli toteuttamassa jumalanpalvelusta.

Nuorten jumalanpalveluselämään panostettiin erityisellä innolla. Nuorten valmisteleva ja toteuttama jumalanpalveluselämä mm. perjantaimessut jatkoivat suosiotaan ja kokoavat myös aikuisempaa seurakuntaa messuun.

Nuorten ottamista mukaan täysivaltaisina messukävijöinä täytyy korostaa edelleen ja miettiä yhdessä, miten yhdessä edistämme jumalanpalveluskasvatusta. Konfirmaatioiden suunnitteluun otetaan nuoret mukaan ja he saavat olla vastuunkantajina kaikissa konfirmaatioissa.

Hiljaisen viikon tiistaina nuorten toteuttama iltajumalanpalvelus.

Tavoitteet toteutuivat hiljaisella viikolla, erityisesti lukion nuorten toteuttama hiljaisuuden messu oli suosittu ja pidetty.

Jumalanpalveluskasvatus yhdessä Nuorisotyön kanssa on keskeinen tehtävä. Säilyttää entisellä tasolla Nuorisotyön vakiintuneet, monipuoliset ja hyvin toimineet käytännöt.

Tuetaan nuorisotyön jumalanpalveluskasvatusta.

Nuorisotyössä työntekijät vaihtuivat, mutta tavoitteissa pysyttiin.

Viisi Meidän sunnuntaita järjestetty ja vastuussa ovat olleet eri työalat, mm. rip-pikoulu- ja nuorisotyö.

Ilon aiheina ovat lukuisat koulukirkot, joihin yhdessä koulujen kanssa panostamme erityisesti Nuorisotyössä.

Nuorisotyön järjestämät nuorten messut perjantaisin ovat tärkeitä kokoontumisen ja vastuunkannon paikkoja.

Oppilaitostyön järjestämät Sunday prayerit ovat kansainvälisen seurakunnan tärkeä työmuoto.

Musiikkityö

Nuorten bändi oli toteuttamassa musiikkia säkkituolimessussa.

Työntekijävaihdoksen vuoksi arviointi vaikeaa ensimmäiseltä puoliskolta. Uuden viranhaltijan myötä työnkuva laajeni aiempaa enemmän nuorten musiikkikasvatukseen.

Lisättiin nuorten mahdollisuuksia palvella jumalanpalvelusten musiikissa.

Kesällä syntyi lähes itseohjautuva nuorten musiikkiryhmä.

Nuorten musiikkiryhmän perustaminen.

Musiikki on palvellut nuorison Lontoon matkamuisteloiden yhteydessä.

Kohdata erityisesti nuoria.

Nuorten soitinyhtyeitä 13, joissa jäseniä 64 hlö ja joilla 71 esiintymistä.

Messuissa on ollut mukana nuoria bändisoittajia.

NSV-messu

Blues-messu

Koulukinkereillä kanttori pyöri nuoriso-ohjaajan vanavedessä.

Musiikkityö suunnittelee yhdessä nuorisotyön kanssa jumalanpalveluksia ja tapahtumia.

Musiikkityö osallistuu nuorisotyön vapputapahtuman toteuttamiseen.

Bändikämpän soittimia uusittiin nuorisotyön toiveiden mukaisesti.

Diakoniatyö

Nuoria aktivoidaan diakoniatyöhön.

Nuorten tukeminen perheitä auttamalla yhteistyössä myös seurakunnan ulkopuolisten tahojen kanssa (mm. MLL ja HOPE ry.)

Keskustellaan perheen äidin, isän ja tarvittaessa myös nuoren kanssa diakonia-toimistossa kohtaamistilanteissa.

Isoskoulutuksessa oleville nuorille suunniteltu yhteisvastuuteemainen koulutus ei toteutunut suunnitellusti.

Hiljaisella viikolla nuoret ja isokset toimivat yhteisvastuun lipaskerääjinä kauppohen etistilassa.

Nuorten kohtaaminen eri oppilaitosten kautta on tärkeää.

Vapaaehtoistyön keskuksessa Ystävän tuvalla Nuorten innostuminen vapaaehtoistyöhön on positiivista.

Asiakaskontakteissa 18 nuorta.

Keväällä pidettiin yhdessä nuorisotyön kanssa perheiden ilta.

Nuorisotyöhön diakonissa osallistui isoskoulutuksen ensiavun workshopiin.

Diakoniatyön virkaan sisältyy myös seurakunnan nuorisotyö.

Yhteistyön vahvistaminen nuorisotyöhön.

Nuorisotyötä tuetaan diakoniatyöstä käsin mm. perheiden parissa tehtävässä työssä.

Tarvittaessa konsultoidaan myös nuorisotyötä.

Nuorisotyölle annetaan 1% yleisen diakoniatyön talousarviomäärärahoista käytettäväksi parhaaksi katsomallaan tavalla.

Nuorisotyön johtaja kävi esittelemässä ja kertomassa nykypäivän rippikoulua.

Lähetystyö

Lähetyskasvatusta annetaan kouluikäisille ja nuorille.

Lähetyskasvatusta on annettu rippikoulunuorille ja isosille, jotta heistä voisi tulla tulevaisuudessa lähetystyön vastuunkantajia.

Vahvana painopistealueena on lähetyskasvatus nuorten parissa.

Lähetystapahtumien suunnittelussa ja toteutuksessa pyritään huomioimaan en-
tistä paremmin nuorten osallistuminen lähetystyön toimintaan.

Tavoitteena on saada nuoria lähetystyön vastuuryhmän jäseneksi sekä suunnit-
telemaan ja toteuttamaan lähetystyön tapahtumia.

Nuoret mukana mm. tasaus-keräyksessä, kauneimmissa joululauluissa, lähe-
tysmyyjäisissä, Jakaranda-tapahtumassa tulevana vuonna.

Vapaaehtoispankin käyttöönotto, mahdollisuuksia kohdennetaan erityisesti rip-
pikoulun käyneille nuorille isoskoulutuksen yhteydessä.

Vapaaehtoispankkia on esitelty yöpappilan (nuortenilta) yhteydessä nuorille.

Lähetystyön tunnetuksi tekeminen erityisesti nuorten parissa.

Nuorteniltaa vietettiin yhdessä lähettiperheen kanssa.

Lähetysilta pidettiin yhdessä nuorten kanssa.

Nuorista lähtijöitä ja lähettäjiä.

Yksi nuori osallistui Tansanian matkalle. (Lapuan hpk)

Nuorten lähetysnäyn herättäminen.

Nuorten lähetysmatka.

Kesällä 2015 oli joukko seurakunnan nuoria lähetysmatkalla Englannissa.

Lähetyskasvatus on toteutunut hyvin nuorten keskuudessa.

Saada seurakunnan nuoret sisäistämään lähetystyön tehtävä ja parantaa hei-
dän tietämystään seurakunnan omista nimikkoläheteistä.

Lähetys sihteeri vierailee mahdollisimman monella nuorten leirillä.

Tuetaan lähetystyön testamenttirahoilla nuorten lähetystyöhön perehdyttäviä
matkoja tai kursseja.

Viedään tietoa ja elämyksiä lähetystyön maailmasta erityisesti nuorille.

Japani-lähetysnäyttely lähetys sihteerin mukana nuorten illassa.

Nuorten innostaminen lähetysvastuuseen

Nuorisotyön kanssa lähetyskasvatustilanne nuorille.

Lähetystyö hyvin esillä nuorisotyössä

Vahva tiedottaminen, esilläolo, yhteistyö nuorisotyön väen kanssa.

Yhteistyötä nuorisotyön kanssa pyritään pitämään yllä.

Varhaisnuoriso- ja nuorisotyö ottaa kummilapsen Keniasta (SLEY). Yksi kummi-
lapsi Keniasta. (ei mainintaa vn- vai ntyön)

Käytännön työtä hoitaa nuorisotyönohjaaja.

Käytännön työtä seurakunnassa hoitaa nuorisotyönohjaaja-lähetys sihteeri.

LIITE 2 Kategoria rippikoulu

Jumalanpalvelus

Rippikoululaisten kirkkopyhä konfirmaation lisäksi järjestetään pari kertaa vuodessa

Kehitetään rippikoululaisten tehtäviä jumalanpalveluksissa.

Kevään messuissa on valmistelutehtävissä mukana rippikouluryhmiä.

Kumpikin rippikouluryhmä sekä isoset olivat mukana kukin yhden jumalanpalveluksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Rippikoululeirin konfirmaatiosunnuntai oli 14.6. ja siinä oli jumalanpalveluksista eniten väkeä paikalla koko vuoden aikana

Töysässä on rippikouluopetuksen ja konfirmaatiomessujen vuoksi klo 10 jumalanpalvelus 19.7. ja 2.8.

Mm. rippikoulutyö on ollut vastuussa meidän sunnuntain järjestämisestä.

Rippikoulutyössä ehtoollisopetus on tärkeä painopiste ja siihen on panostettu niin rippikoulutyön järjestämissä kirkoissa kuin jokaisen rippikoulun opetuksessa.

Musiikkityö

Rippikoulun musiikkiopetus, eri ikäkaudet kattava musiikkikasvatustyö ja musiikin käytön edistäminen seurakunnan eri toiminnoissa.

Tavoitteiden sijaan vahvistettiin musiikin merkitystä ja kanttorin roolia rippileireillä.

Kanttori osallistuu rippikouluopetukseen rippileireillä.

Musiikkityö osallistuu muiden toimintamuotojen kanssa rippikoulutyöhön.

Rippikoulutiimissä kanttorit ovat toimineet suunnitelman mukaan.

Diakoniatyö

Rippikoululaisia aktivoidaan diakoniatyöhön.

Rippikoululaisten kanssa toteutettiin yv-keräykseen liittyvä tempaus.

Diakonissa osallistui diakoniatuntien ja rastien pitoon rippikoululeirillä.

Riparilla on pidetty oppitunteja diakoniatyöstä.

Rippikouluun on tehty vierailuja.

Diakoniaoppitunnit rippikoulussa.

Osallistuminen edelleen rippikouluun.

Osallistuminen yhteen rippikouluun sekä rippikoulutuntien pidot.

Diakoniatyöntekijä on ollut mukana rippikoululeireillä pitämässä oppitunteja.

Tarvittaessa konsultoidaan myös nuorisotyötä esim. rippikoulun suorittamiseen liittyen.

Riparimummi ja -vaaritoiminta.

Diakoniatyöntekijä osallistuu työalansa puitteissa rippikoulutyöhön.

Vanhusten hopeatiistaissa tuotiin tämän päivän rippikoulutyötä tutuksi rippikoulutyöstä vastaavan työntekijän kertomana. Nuorisotyön johtaja kävi esittelemässä ja kertomassa nykypäivän rippikoulua.

Lähetystyö

Vapaaehtoispankin mahdollisuuksia kohdennetaan erityisesti rippikoulun käyneille nuorille isoskoulutuksen yhteydessä.

Lähetystyön esittelyä rippikoululaisille ripareilla.

Rippikoululaisten kirkkopelissä lähetysasia sivuttiin lähetyskynttelikön äärellä.

Lähetyskasvatusta on annettu rippikoulunuorille, jotta heistä voisi tulla tulevaisuudessa lähetystyön vastuunkantajia.

Vapaaehtoispankki on ollut esillä mm. Lähetys- ja diakoniapäivän yhteydessä koko rippikouluikäluokalle.

Lähetyskasvatus rippikouluryhmien parissa.

Lähetystyö hyvin esillä rippikoulussa.

Rippikoululeireillä rakennetaan lähetystyötä monipuolisesti esittelevä lähetysrastirata.

Tansanian kävijöiden, Veeran ja Ellin opetus rippikoululeirillä

Vierailija osallistuu rippikoululeireille.

Lähetyskasvatus toteutuu, kun lähetyssihteeri osallistuu rippikouluopetuksen toteutukseen.

Vs. lähetyskasvatussihteeri on tehnyt varhaisnuorisotyönohjaajan virkaa 30%:n työpanoksella, johon on kuulunut rippikoulutyötä.

LIITE 3 Kategoria isokset ja kerhonohjaajat

Jumalanpalvelus

Kumpikin rippikouluryhmä sekä isokset olivat mukana kukin yhden jumalanpalveluksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Kerholaiset ja kerhonohjaajat rikastuttivat vuoden varrella jumalanpalvelusta.

Tehdään yksi vuosittainen avustustehtävä jumalanpalveluksessa osaksi kerhonohjaaja- ja isoskoulutusta.

Diakoniatyö

Isosten YV-keräys.

Hiljaisella viikolla isokset toimivat yhteisvastuun lipaskerääjinä kauppojen etistilassa.

Isoskoulutuksessa oleville nuorille suunniteltu yhteisvastuuteemainen koulutus ei toteutunut suunnitellusti.

Rippikoulu- ja nuorisotyöhön diakonissa osallistui isoskoulutuksen ensiavun workshopiin

osallistuminen edelleen isoskoulutukseen.

Lähetystyö

Lähetyskasvatusta on annettu isosille, jotta heistä voisi tulla tulevaisuudessa lähetystyön vastuunkantajia.

Vapaaehtoispankki on ollut esillä mm. Lähetys- ja diakoniapäivän yhteydessä isosille

Vapaaehtoispankin käyttöönotto, mahdollisuuksia kohdennetaan erityisesti rippikoulun käyneille nuorille isoskoulutuksen yhteydessä.

LIITE 4 Kattegoria koulu

Jumalanpalvelus

Tavoitteet toteutuivat hiljaisella viikolla, erityisesti lukion nuorten toteuttama hiljaisuuden messu oli suosittu ja pidetty.

Ensimmäinen Koulupäivä kirkonmäellä -tapahtuma järjestettiin ja kokemukset olivat rohkaisevia.

Järjestetään edelleen jumalanpalvelukset kaikilla leirikouluilla, leireillä sekä joulu- ja kevät Kirkot.

Koululaiskirkot.

Jumalanpalvelustoimintaan luetaan mm. koulujumalanpalvelukset.

Jumalanpalvelus on toteutettu myös Tervajoen koululla hiljaisella viikolla yhdessä koulun kanssa.

Ilon aiheina ovat lukuisat koulukirkot, joihin yhdessä koulujen kanssa panostamme erityisesti varhaisnuoriso- ja nuorisotyössä.

4 koulujumalanpalvelusta

Musiikkityö

Koulukinkereillä kanttori pyöri nuoriso-ohjaajan vanavedessä.

Osallistumme leirikouluihin ja muille leireille mahdollisuuksien mukaan.

Kaverikuoro toimii hajautettuna eri kouluilla yhteistyössä opettajien kanssa.

Kanttori pitää harjoitukset koulupäivän aikana.

Virsisivisa 2015 yhteistyötä koulujen kanssa.

Kiinteä yhteistyö koulujen kanssa jatkuu virsiopetuksen kautta.

Kouluvierailuja kanttorille kertyi 40 (Kaverikuoro ja koulukinkarit)

Musiikkityö osallistuu muiden toimintamuotojen kanssa eri tilaisuuksiin; mm. koulukäynteihin

Musiikkityö järjestää koululaiskonsertin yläkoululle ja lukiolle.

Kouluissa kanttori on pitänyt päivänavauksia.

Kauneimpien joululaulujen pitäminen keskustan ala- ja yläkoululle.

17.12. Koulujen kauneimmat joululaulut

Yhteistyötä mm. koulujen kanssa.

Yhteistyö koulujen kanssa

Musiikkityö on ollut enenevässä määrin yhteistyössä koulun kanssa.

Diakoniatyö

Anna hyvän kasvaa -kurssi yhteistyössä lukion kanssa.

Diakoniatyön esillä pitäminen kouluhartauksissa.

Diakoniatyöntekijä on ollut mukana hartauksien pidossa kouluilla

Tarvittaessa diakoniatyöntekijä pitää koulujen aamunavauksia.

Työntekijä tekee myös kouluvierailuja pitämällä esillä mm. kirkon ulkomaanavun kehitysapu- ja katastrofityötä.

Diakoniatyön tunnetuksi tekeminen, kouluissa oppitunnit.

Koulussa on pidetty oppitunteja diakoniatyöstä.

Vierailuja tehtiin mm. kouluun.

Keväällä ja syksyllä oli koulun aamunavauksia ja kouluvierailuja yhteensä seitsemän.

Yhteistyötä koulujen kanssa

Lähetystyö

Lähetyskasvatusta annetaan kouluikäisille.

"Mitä farkuista?" -kilpailun koululaisten sarjaan ei osallistunut ainuttakaan osallistujaa.

Järjestetään kouluille sekä yläaste- ja lukioikäisille suunnattu esiintyjä lähetysteemalla.

Kumbe draamaryhmän vierailu lukiossa, yläkouluissa yhteistyössä kappeleiden kanssa.

Suomen lähetysseuran teatteriryhmän Kumben vierailu kouluilla.

Samuel Laukkasen (Kylväjä) kouluvierailut.

Marraskuussa seurakunnassa vieraili muusikko Jukka Salminen, joka kävi kouluissa pitämässä konsertteja, jotka käsittelivät lähetystyötä.

Nimikkolähettiläiden kouluvierailu ei onnistunut.

Lähetystyöntekijöiden vierailuja ja mahdollisia oppitunteja kouluissa.

Japani-lähetysnäyttely kiersi lähetysseurain mukana kouluilla.

Lähetysseura on vierailut kouluilla pitämässä hartauksia.

Uuden lähetysseurain myötä lähetystyö oli mukana kouluilla pidettävissä aamunavauksissa.

Lähetyskasvatus toteutuu myös lähetysseurain vierailujen merkeissä kouluissa.

Kouluvierailut.

Lähetyskasvatus kouluilla.

Seurakunnan lähetystyön läpäisyperiaatteen mukaan kaikki seurakunnan toiminnalliset alat ovat omalta osaltaan mukana kertomassa lähetyksestä kouluissa.

yhteistyö koulujen kanssa

Yhteistyötä koulujen kanssa pyritään pitämään yllä.

LIITE 5 Kategoriat seurakuntalaiset

Jumalanpalveluselämä ja toimitukset

Parannetaan yhteyksiä musiikkia harrastaviin seurakuntalaisiin

Tarvittaessa avustamassa ovat seurakuntalaiset.

Seurakuntalaisten osallistumista enemmän jumalanpalvelusten valmisteluun ja toteutukseen kehitetään.

Ihmisiä sitoutetaan enemmän seurakunta- ja jumalanpalveluselämään luomalla osallistava jumalanpalvelusyhteisö.

Yhtenä painopisteenä on kaikenikäisten seurakuntalaisten huomioiminen.

Avustajina toimivat kuorot, vierailijat ja seurakuntalaiset.

Eri ikäryhmien kirkkopyhiä.

Eri työaloilla aktiivisesti tai melko aktiivisesti mukana olevat eri ikäiset seurakuntalaiset tulevat jumalanpalveluksiin.

Messun jälkeen jotakin toiminnallista kaiken ikäisille.

Haasteena on saada jumalanpalvelus rakkaaksi ja tärkeäksi eri ikäisille ihmisille. On tärkeää miettiä, miten ne, jotka ovat jo jossakin työmuodossa mukana, voisivat löytää tiensä myös jumalanpalveluksiin.

Nuorten valmisteleva ja toteuttama jumalanpalveluselämä mm. perjantaimessut jatkoivat suosiotaan ja kokoavat myös aikuisempaa seurakuntaa messuun. Seurakuntalaisten osallisuutta lisätään.

Tavoitteessa edetty hiukan, mutta srk:laiset täytyy saada vielä enemmän mukaan ideointiin ja suunnitteluun.

Jumalanpalveluselämään kuuluvat myös eri ikä- ja muille ryhmille järjestetyt erityisjumalanpalvelukset.

Musiikkityö

Musiikkityö pyrkii tavoittamaan kaikenikäiset seurakuntalaiset yhteistyössä eri työalojen kanssa.

Seurakuntalaisten parissa tehtävä kirkkomusiikki- ja musiikkikasvatus.

Kuoro- ja musiikkiryhmätoiminta, osin vapaaehtoisin voimin, tarjoaa seurakuntalaisille hyvän mahdollisuuden olla toteuttamassa messua ja muiden tilaisuuksien välityksellä tuoda kristillinen sanoma musiikin keinoin seurakuntalaisten keskele.

Pyrkii tavoittamaan seurakuntalaisia yhteistyössä toisten työmuotojen kanssa. Jumalanpalvelusmusiikin monipuolinen toteutus yhdessä seurakuntalaisten kanssa.

Eri ikäkaudet kattava musiikkikasvatustyö.

Diakoniatyö

Jumalanpalveluksiin osallistuu kaksi seurakuntalaista eri tehtävissä.

Sukupolvien messussa ja pyhäinpäivän iltakirkossa srk:laiset tehtävissä, musiikki ja tekstinluku.

Diakonia työtä tekevät viranhaltijoiden lisäksi seurakuntalaiset monissa vapaaehtoistehtävissä.

Kehitetään toimintaa kohti kotikirkkoja yhdessä seurakuntalaisten kanssa.

Ihmisten kokonaisvaltainen kohtaaminen eri ikäkausina.

Työtä tukevat eri tavoin vapaaehtoiset seurakuntalaiset.

Saada toimintaan mukaan uusia ihmisiä.

Kotikäyntityötä tehdään kaikenikäisten luokse tarpeen ja resurssien mukaan.

Lähetystyö

Tarkoitus on tehdä lähetystyötä tunnetuksi ja opastaa seurakuntalaisia ymmärtämään tämä työ yhdeksi seurakunnan perustehtävistä.

Kutsutaan seurakuntalaisia kantamaan vastuuta lähetystyöstä.

Lähetyskasvatus omassa seurakunnassa kaikenikäisten keskuudessa.

Lähetyskasvatus kaikenikäisten parissa erilaisten tapahtumien ja tilaisuuksien merkeissä.

LIITE 6 Katgoria vapaaehtoiset

Jumalanpalvelus

Jumalanpalveluksessa mukana vapaaehtoinen muusikko/ryhmä 12krt/v

Toteutui yli tavoitteen, vapaaehtoinen muusikko/ryhmä oli mukana 20 kertaa.

Parannetaan yhteyksiä musiikkia harrastaviin seurakuntalaisiin ja kootaan lista toiminnasta kiinnostuneista vapaaehtoisista muusikoista.

Musiikki

Kuoro- ja musiikkiryhmätoiminta, osin vapaaehtoisin voimin, tarjoaa seurakuntalaisille hyvän mahdollisuuden olla toteuttamassa messua ja muiden tilaisuuksien välityksellä tuoda kristillinen sanoma musiikin keinoin seurakuntalaisten keskele.

Diakonia

Työtä tukevat eri tavoin vapaaehtoiset seurakuntalaiset.

Uusien vapaaehtoisten aktivointi.

Yhteistyössä Ystäväntuvan kanssa järjestettiin tapahtuma vapaaehtoisille, johon koetettiin kutsua myös uusia mukaan.

Diakoniatyötä tekevät viranhaltijoiden lisäksi seurakuntalaiset monissa vapaaehtoistehtävissä.

Kehitetään olemassa olevia ja uusia vapaaehtoistyön toimintamalleja.

Kehitettiin olemassa olevia ja uusia vapaaehtoistyön toimintamalleja.

Vapaaehtoistyön keskuksessa Ystävän tuvalla nuorten innostuminen vapaaehtoistyöhön on positiivista.

Lähetys

Syksyn toiminnan alkaessa eri työmuodot yhdessä järjestävät virkistys- ja koulutusillan Aittoosaassa vapaaehtoisille.

Vapaaehtoisten rekrytointi on ollut haasteellista.

Toiminnasta vastaa vapaaehtoinen lähetyssihteeri ja toiminnassa on mukana 30 vapaaehtoistyöntekijää.

Lähetys- ja vapaaehtoistyö

Alavuden seurakunta on ollut mukana kirkkohallituksen vapaaehtoistoiminnan kehittämishankkeessa.

Lähetyskasvatussihteerin tehtäviin kuuluu organisoida koko seurakunnan vapaaehtoistyötä yhteistyössä vapaaehtoistyön vastuuryhmän ja seurakunnan työntekijöiden kanssa.

Vapaaehtoispankin käyttöönotto

Vapaaehtoispankin käyttö eri työaloilla oli melko vähäistä.

Vapaaehtoispankki on ollut esillä mm. Lähetys- ja diakoniapäivän yhteydessä isosille ja koko rippikouluikäluokalle.

Samoin vapaaehtoispankkia on esitelty yöpappilan (nuortenilta) yhteydessä nuorille.

LIITE 7 Kategoria yhteistyö muiden työalojen kanssa

Jumalanpalvelus

Tarvittaessa avustamassa ovat muutkin seurakunnan työntekijät
Järjestetään 2-3 kertaa vuodessa Meidän sunnuntai yhdessä eri työmuotojen kanssa.

Jokaisella työalalla on kerran vuodessa vastuu päämessun suunnittelusta.

Meidän sunnuntaita järjestetty ja vastuussa ovat olleet eri työalat.

Yhteistyö työalojen kanssa.

Vahvistetaan jumalanpalveluselämän ja kaikkien muiden työalojen yhteyttä.

Yhtenä painopisteenä on eri työalojen huomioiminen.

Koko seurakunnan toiminta, kaikki työalat ovat julistustyötä. Se läpäisee näin ollen kaikki työmuodot.

Musiikki

Kanttori on tehnyt yhteistyötä seurakunnan eri työalojen työntekijöiden kanssa.

Musiikkityö pyrkii tavoittamaan kaikenikäiset seurakuntalaiset yhteistyössä eri työalojen kanssa.

Konsertteja toteutetaan yhteistyössä muiden työalojen kanssa.

Perheitä kokoavia tilaisuuksia, eri työalat yhdessä.

Pyrkii tavoittamaan seurakuntalaisia yhteistyössä toisten työmuotojen kanssa.

Musiikki on palvellut kaikkien työmuotojen tilaisuuksissa ja tapahtumissa

Diakoniatyö

Muiden työalojen kanssa tehdään yhteistyötä.

Diakoniatyö osallistuu yhteistyössä muiden työalojen kanssa parisuhdeiltaan tai perheleiripäivään, jossa myös parisuhdeasiaa on esillä.

Kehitetään toimintaa kohti kotikirkkoja yhdessä seurakuntalaisten ja muiden työalojen kanssa.

Lähetystyö

Lähetyskasvatussihteerin tehtäviin kuuluu organisoida koko seurakunnan vapaaehtoistyötä yhteistyössä vapaaehtoistyön vastuuryhmän ja seurakunnan työntekijöiden kanssa.

Syksyn toiminnan alkaessa eri työmuodot yhdessä järjestävät virkistys- ja koulutusillan Aittoosaassa vapaaehtoisille.

Yhteistyö muiden työmuotojen kanssa.

Kumbe draamaryhmän vierailu lukiossa, ylä- ja alakouluissa yhteistyössä kappeleiden kanssa.

Toteutetaan lähetyskäsken mukaisesti niin, että seurakunnan kaikilla työmuodoilla olisi mahdollisuus osallistua lähetystyöhön.

Suomen lähetysseuran kanssa käytävä konsultaatio eri työaloilla luo toivottavasti uusia sitouttavia ja työtä tukevia toimintamalleja eri työalojen kanssa.

Erityisesti makasiinikahvilaan pyydetään mukaan muitakin työaloja.

Tavoitteena tukea muita työaloja.

Lähetysten esillä pitäminen eri työalojen tarjoamissa ruokailuissa ja kirkkokahveilla.

Seurakunnan lähetystyön läpäisyperiaatteen mukaan kaikki seurakunnan toiminnalliset alat ovat omalta osaltaan mukana kertomassa lähetyksestä kouluissa.

musiikin käytön edistäminen seurakunnan eri toiminnoissa.

LIITE 8 Kategoria perhe

Jumalanpalvelus

Tarvittaessa avustamassa ovat muutkin seurakunnan työntekijät
Järjestetään 2-3 kertaa vuodessa Meidän sunnuntai yhdessä eri työmuotojen kanssa.

Jokaisella työalalla on kerran vuodessa vastuu päämessun suunnittelusta.

Meidän sunnuntaita järjestetty ja vastuussa ovat olleet eri työalat.

Yhteistyö työalojen kanssa.

Vahvistetaan jumalanpalveluselämän ja kaikkien muiden työalojen yhteyttä.

Yhtenä painopisteenä on eri työalojen huomioiminen.

Koko seurakunnan toiminta, kaikki työalat ovat julistustyötä. Se läpäisee näin ollen kaikki työmuodot.

Musiikki

Kanttori on tehnyt yhteistyötä seurakunnan eri työalojen työntekijöiden kanssa.

Musiikkityö pyrkii tavoittamaan kaikenikäiset seurakuntalaiset yhteistyössä eri työalojen kanssa.

Konsertteja toteutetaan yhteistyössä muiden työalojen kanssa.

Perheitä kokoavia tilaisuuksia, eri työalat yhdessä.

Pyrkii tavoittamaan seurakuntalaisia yhteistyössä toisten työmuotojen kanssa.

Musiikki on palvellut kaikkien työmuotojen tilaisuuksissa ja tapahtumissa

Diakoniatyö

Muiden työalojen kanssa tehdään yhteistyötä.

Diakoniatyö osallistuu yhteistyössä muiden työalojen kanssa parisuhdeiltaan tai perheleiripäivään, jossa myös parisuhdeasiaa on esillä.

Kehitetään toimintaa kohti kotikirkkoja yhdessä seurakuntalaisten ja muiden työalojen kanssa.

Lähetystyö

Lähetyskasvatussihteerin tehtäviin kuuluu organisoida koko seurakunnan vapaaehtoistyötä yhteistyössä vapaaehtoistyön vastuuryhmän ja seurakunnan työntekijöiden kanssa.

Syksyn toiminnan alkaessa eri työmuodot yhdessä järjestävät virkistys- ja koulutusillan Aittoosaassa vapaaehtoisille.

Yhteistyö muiden työmuotojen kanssa.

Kumbe draamaryhmän vierailu lukiossa, ylä- ja alakouluissa yhteistyössä kapeleiden kanssa.

Toteutetaan lähetyskäsken mukaisesti niin, että seurakunnan kaikilla työmuodoilla olisi mahdollisuus osallistua lähetystyöhön.

Suomen lähetysseuran kanssa käytävä konsultaatio eri työaloilla luo toivottavasti uusia sitouttavia ja työtä tukevia toimintamalleja eri työalojen kanssa.

Erityisesti makasiinikahvilaan pyydetään mukaan muitakin työaloja.

Tavoitteena tukea muita työaloja.

Lähetyksen esillä pitäminen eri työalojen tarjoamissa ruokailuissa ja kirkkokahveilla.

Seurakunnan lähetystyön läpäisyperiaatteen mukaan kaikki seurakunnan toiminnalliset alat ovat omalta osaltaan mukana kertomassa lähetyksestä kouluissa.

musiikin käytön edistäminen seurakunnan eri toiminnoissa.

LIITE 9 Kategoria asiasanalistan ulkopuoliset viittaukset

Jumalanpalvelus

Oppilaitostyön järjestämät Sunday prayerit ovat kansainvälisen seurakunnan tärkeä työmuoto.

Musiikki

Listassa vuoden lopussa kolme muusikkoa. (vastauksena suunnitelmaan parantaa yhteyksiä musiikkia harrastaviin seurakuntalaisiin)

Kanttori jäi opintovapaalle syyskuussa, sijaisuuteen ei päteviä hakijoita. (vastauksena siihen, miksi kanttori ei osallistunut rippikouluopetukseen)

Vapputapahtumassa musiikkityö ei ollut mukana. Sen aikaan kanttorin tehtäviä hoiti sijainen. (vastauksena suunnitelmissa olleeseen nuorisotyön vapputapahtumaan osallistumiseen)

Diakoniatyö

Diakonia on mukana Krannikospelissa eri esittelypisteiden kautta. (Krannikospeli on nuorisotyön järjestämä tapahtuma)

Lähetystyö

Lähetystyö oli mukana Krannikospeli-tapahtumassa. (Krannikospeli on nuoriso- ja rippikoulutyön tapahtuma)

Työalakohtaiset virkistystapahtumat. (Vastauksena suunnitelmaan yhteisestä vapaaehtoisten virkistystapahtumista)

Yksi kummilapsi Keniasta. (Vastauksena suunnitelmaan, että varhaisnuoriso- ja nuorisotyö ottaa kummilapsen)